

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Θ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 26 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1931

ΑΡΙΘ. 52

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

«*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*»

Πόσον ἀληθῶς συγκινεῖ καὶ ἐξαίρει τὴν ἀγνὴν καὶ ἄδολον χριστιανικὴν ψυχὴν ὁ θεοπέποιος οὗτος ὕμνος τῶν οὐρανίων Ἀγγέλων. Τὸ Ἀγγελικὸν τοῦτο μελόδημα ἀπηχεῖ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ ὡς μία θεία καὶ ἄρρητος ἁρμονία, ἣτις διεκιδύει μέχρι τῶν μυχατάτων τῆς ψυχῆς, καὶ διεγείρει ἐν αὐτῇ τοὺς ἱερωτέρους τῶν παλμῶν, καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους τῶν πόθων τῶν χριστιανικῶν. Τοιοῦτον δὲ αἰσθάνεται ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς κατὰ τὴν ἀγίαν ταύτην καὶ εὐσημον ἡμέραν ἱερὸν καὶ ἅγιον ἐνθουσιασμόν, ὥστε διακόπτει πρὸς στιγμὴν πάντα δεσμόν μετὰ τὸν κόσμον καὶ τὴν γοητεῖαν αὐτοῦ, καὶ τείνει διὰ τῶν νοερῶν καὶ πνευματικῶν πετερύγων του νὰ μεταρσιωθῇ εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, ἔνθα ὄδεύει ὁ τοῦς Μάγους ὁδηγῶν ἐξ Ἀνατολῶν λαμπροφανῆς καὶ ἔκτακτος ἀστήρ, καὶ ἔνθα ἀπαστράπτει καὶ φεγγαβολεῖ ἡ ἀστραπόμορφος τοῦ Θεοῦ Βρέφους μορφή. Ὅντως κατὰ τὴν θεῖαν ταύτην καὶ εὐσημον ἑορτὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὁ Οὐρανὸς ἀγάλλεται σὺν τῇ γῆ, καὶ οἱ Ἄγγελοι συνευφραίνονται καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνεορτάζουσι. Παιμένες ἀγραυλοῦντες, καὶ Μάγοι ἀστροπολοῦντες, καὶ Ἄγγελοι ὑμνοῦντες καὶ λέγοντες «*δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*» Δικαίως, διότι τὴν σήμερον ἡμέραν κατέπεσε τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, σήμερον διελύθη ἡ πρώτην ἔχθρα καὶ κατάρρα τοῦ Θεοῦ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἐξηφανίσθη ἡ εἰδεχθῆς σκοτόμαινα τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ, συντριβείσης τῆς κεφαλῆς τοῦ δράκοντος τοῦ σκολιοῦ. Ἄντι δὲ τούτων κατηύρασε τὸν κόσμον τὸ ἀνέσπερον καὶ φεγγαβόλον φῶς τῆς θείας Χάριτος, ἐξ ἧς ἀνέθορον ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου, ζωογόνος δὲ καὶ ἡμεροφανῆς ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς θείας εὐδοκίας, δι' ἧς ἀποκατέστη ὁ ἀνθρώπος εἰς τὸ πρῶτον χάρισμα τῆς πνευματικῆς υἰοθεσίας. Τὸ Ἀγγέλοις ἄγνωστον καὶ ἀνθρωπίνους λογισμοῖς ἀνεπίβατον τοῦτο Μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως προεξαγγέλλει ὄντως τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, κατατροπώσαντος τὸ κράτος καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πονηροῦ, προκηρύττει τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου, καὶ τὴν εἰρήνευσιν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἀναγεννήσαντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ Βαπτίσματος καὶ καταστήσαντος αὐτὸν συγκληρονόμον τῆς αἰωνίου δόξης καὶ μακαριότητος Αὐτοῦ ἐν οὐρανοῖς.

«Πιστὸς ὁ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον Αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Τὶ μέγα ὄντως καὶ θεῖον δῶρημα εἶναι ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τί ἀτίμητος πλοῦτος καὶ ἀναφαίρετος πνευματικὸς θησαυρὸς εἶναι ἡ πίστις πρὸς τὸν Χριστόν. Αὕτη ἐμπνέει καὶ φωτίζει τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν ἐξίκερυσσά τὴν εἰς τὰς ἰδεώδεις σφαῖρας τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγαθοεργίας, ἐξιλαρύνει τοὺς λογισμοὺς τῆς καρδίας, χαλυβδώνει τὸν χαρακτήρα, ἐξυψοῖ τὸ φρόνημα, ἐμφυσᾷ θάρρος καὶ ἐγκαρτέρησιν εἰς τὰς θλίψεις τοῦ βίου, ἐξιδανικεύει τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐτυχίας, καὶ ἐν γένει προσπορίζει εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν κλεῖδα πρὸς λύσιν ὄλων τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς. Ναί· τὸ ζωογόνον καὶ φερέσειον πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως διήνοιξεν εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου νέους ὀρίζοντας ἰδεῶν ὑπερκοσμίων καὶ οὐρανίων. ἐδίδαξεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἔχει τὴν ἀρχικὴν του προσέλευσιν καὶ τὸν τελικὸν τοῦ βίου σκοπὸν ἐν τῷ Θεῷ «*ἐξ οὗ, καὶ δι' οὗ, καὶ εἰς ὃν τὰ πάντα*», ἔδωκεν εἰς αὐτόν τὸ μέτρον τῆς μεγάλης του ἀξίας καὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, περιεθρίγκωσεν δὲ καὶ ἐθωράκισεν αὐτόν μετὰ τὴν θεῖαν Χάριν, καὶ ἐνέπνευσεν εἰς αὐτόν τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀθανάσιαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀπολαύσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ τὴν θεῖαν μακαριότητα. Πρὸς τούτους δὲ ὁ Χριστὸς δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς θείας διδασκαλίας, ἀλλὰ μετήγγισεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ νέας ἠθικὰς δυνάμεις καὶ νέον ἠθικὸν σθένος, ἐμπνεύσας εἰς αὐτόν τὸ αἰσθημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης, ἐξικνουμένης μέχρις αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας. Δι' ὄλων δὲ τούτων τῶν πνευματικῶν ἐφελδίων καὶ ἠθικῶν δυνάμεων ἐξησφάλισεν ὁ Χριστὸς διὰ τὸν ἀνθρώπον τὴν νίκην κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ· συντρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος τοῦ σκολιοῦ «*Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη, ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ὑμῶν*». Ναί· εἰς τὴν πίστιν ταύτην ὑφείλονται ἔλα τὰ ἀνδραγαθήματα καὶ τὰ καλλιστεύματα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τῆς ψυχικῆς ἀνδρείας. Διότι αὕτη μόνη ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον καὶ τὴν δύναμιν οὐ μόνον νὰ φωτίζῃ τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ζωογονῇ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἐγγυματίζουσα εἰς αὐτὴν δυνάμεις ἠθικὰς καὶ σθένος πνευματικὸν ἀπαραίτητον διὰ τὸν πιστὸν, τὸν θέλοντα νὰ νικήσῃ τὴν ἐμπάθειαν καὶ τὸν σατανικὸν ἐγωϊσμόν. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅποιαν δόξαν προεξήγγειλαν οἱ Ἄγγελοι ἐν οὐρανοῖς, ὑμνοῦντες καὶ λέγοντες «*δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ*».

B'.

Ἐπίσης ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπεβράβευσε ἐν τῇ γῆν καὶ τὸν ἄνθρωπον τὴν εἰρήνην, τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν. Τὴν εἰρήνην ταύτην μάτην προσεδόξα ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς. Οὗτοι ἐπλήρωσαν τὸν κόσμον αἱμάτων καὶ σφαγῶν καὶ ἐπεδίωξαν νὰ ἐγκαθηδρόσωσι τὸν θρόνον αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν συντριμμάτων τῶν πολεμίων αὐτῶν. Εἰς τὴν εἰρήνευσιν τοῦ ἀνθρώπου οὔτε ἡ φαινή πλειὰς τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ἠθικολόγων συνετέλεσε ποσῶς διὰ τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῶν θεωριῶν καὶ ἠθικῶν δοξασιῶν περὶ Θεοῦ καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν τελικὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Λαί' δὲν ἠδυνήθησαν καὶ οἱ φιλόσοφοι νὰ ἐξημερώσωσι τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὄσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, ὅχι πλέον πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς καὶ πολεμίους, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἁμογενεῖς καὶ ὁμιλίμονας ἀδελφοὺς τῶν. Καὶ τοῦτο, διότι τὰ φιλοσοφικὰ αὐτῶν δοξάσματα καὶ τὰ ἠθικὰ διδάγματα, παρ' ὅλον τὸ φιλολογικὸν κάλλος καὶ τὸ ὕψος τῶν νοημάτων, ἐσπεροῦντο τῆς ἠθικῆς δυνάμεως καὶ τῆς ζωογόνου πνοῆς τῆς θείας καὶ μυσταγωγικῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦτου ἕνεκα τὰ ἐκλειμμένα καὶ διεφθαρμένα ἦθη τῆς τότε ἀνθρωπότητος καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκολασία καὶ παραλυσία ταύτης οὐδεμίαν ἔσχον διόρθωσιν καὶ θελήσειον ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων, ἅτινα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνεφαίνοντο εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦ κόσμου. Ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον θὰ ἠθικοποιεθῆ πλήρως καὶ ἐνσυνειδήτως, καὶ θὰ εἰρηνεύσῃ πρὸς τε ἑαυτὸν καὶ τὸν κόσμον, ὅταν βασιλεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πρᾶον καὶ εἰρηνικὸν πνεῦμα αὐτοῦ. Ὅλα τὰ ἄλλα μέσα τὰ παιδαγωγικὰ, καὶ ὅσα ἄλλα ἐπινοοῦν οἱ διέποντες τὰς τύχας τοῦ κόσμου, ἦτοι τὰ διάφορα πολιτικὰ Συνέδρια, ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, καὶ λοιποὶ πολιτικοὶ συνδυασμοί, εἶναι μὲν μέσα συντελεστικά, ἀλλὰ δὲν δύνανται αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ νὰ δημιουργήσωσιν εἰρήνην ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον εἰς τὴν συνειδήσειν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου· ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον θὰ εἰρηνεύσῃ ἀσφαλῶς καὶ διαρκῶς, ὅταν ἐπικρατήσῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ στηριζάντος τὴν θρησκείαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀγάπης, ἐπεκτεινομένης καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐχθροὺς: «Ἐν τούτῳ γινώσθεθε ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐν ἀγάπῃν ἔχουτε πρὸς ἀλλήλους». Κέκτηται δὲ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μόνῃ τὴν δύναμιν νὰ δωροφορήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν εἰρήνην, Ἄρχων τῆς ὁποίας ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ἀγίων Προφητῶν ὁ Χριστὸς, διότι αὕτη μόνῃ ἔχει τὸ μυστηριώδες πρᾶον νὰ παρέχῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐγωιστικῶν παθῶν, καὶ νὰ κατασκευάσῃ τὸν σῆλον τῆς ψυχικῆς τρικυμίας, ἣν ἐγείρουσι τὰ λυσσαλέα κύματα τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς ἠδοναθίας. Ταύτην τὴν εἰρήνην ἐξήγγειλαν οἱ Ἄγγελοι, ὅταν ἐδοξολόγουν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ τὸν Θεόν, λέγοντες «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν».

Γ'.

Καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ὅντως ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἐξέπεσε διὰ τῆς παρακοῆς τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ ἀπώλεσε τὴν προστασίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μάτην ἠλπίσεν ἐν τῇ ἐπιτολῇ τῶν αἰῶνων τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἐξ ἐπαγγέλματος σωτήρας, οἵτινες ἀνεφαίνοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν. Καὶ ὅση ὁ ἄνθρωπος ἀνεπιστεύετο τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πονηροῦ καὶ τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ, τοὺς μετασχηματιζομένους εἰς Ἄγγελους φωτός, τόση καθίστατο δυστυχῆς καὶ κακοδαίμων, γινόμενος δούλος τῶν παθῶν καὶ ἐρμίου τῶν σατανικῶν σχεδίων καὶ βουλῶν. Ὅση ὁ ἄνθρωπος, βαίνων ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χειρόν, καὶ μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ χλινανογήσῃ τὰς ἀλόγους αὐτοῦ ὁρμὰς καὶ ἐρᾶξεις, εἰς τοσοῦτον ἀφίεται διαφθορὰς καὶ ἠθικῆς ἀκολασίας, ὥστε ἐκινδύνευσε νὰ ἀπολέσῃ καὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς λογικῆς καὶ πνευματικῆς του φύσεως, καὶ νὰ ἐξομαιωθῇ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, κατὰ τὸ ψαλμικόν «ἄνθρωπος, ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε, παρασυνεδλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὠμοιώθη αὐτοῖς». Ἐκ τοῦ ἐλέθρου δὲ τῆς ἠθικῆς ταύτης διαφθορᾶς καὶ ἀποκτηνώσεως τοῦ λογικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἀνθρώπου οὐδεμίαν δύναμιν ἦτο ἱκανὴ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὰς τρίβους τῆς ψυχικῆς σωτηρίας καὶ εὐδαιμονίας. Καὶ αἱ μεγαλύτεραι δυνάμεις, καὶ αἱ ὑψηλότεραι ἠθικὰ διδασκαλίαι τῶν μεγάλων φιλοσόφων καὶ κοινωνιολόγων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξευγενίσωσι καὶ ἐξημερώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ὁλοῦν ἔτεινε εἰς τὴν ἀποκτηνώσειν καὶ τὴν ἀποθηρίωσιν. Ἐφ' ἧ καὶ Ὁ Πρύτανις τῶν φιλοσόφων, ὁ θεῖος Σωκράτης, ἐφώνει ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: «καθεύδοντες διατελοῖτε, ἂν εἰ μὴ τινα ἄλλον ἐπιπέμψῃ ἱσσοὺς Χριστὸς, ὅν, ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κράτους τοῦ Διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου καὶ ὀδηγήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὰς τρίβους τῆς ψυχικῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐπιγείου καὶ οὐρανίου εὐδαιμονίας τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ὅθεν ἀναφωνήσωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν ἀγίων Ἀγγέλων «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν».

Ἐν Παιραιῖ τῇ 23 Δεκεμβρίου 1931

† Ο ΦΛΩΡΙΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, ὡς προαγγείλαμεν, ἡρόμα ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης πρῶην Ἀθηνῶν Θεόκλητος ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀπὸ τῆς προτεριάς ἦδη ὁ Μ. κ. Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος μαθὼν ὅτι ὁ μακαριὸς ὑπέφερον, ἀπέστειλε τὸν Ἀρχιεραματεῖα τῆς Συνόδου,

ὅστις διηρώτησε τὰ τῆς ὑγείας του καὶ εὔρεν αὐτὸν μᾶλλον ἐν βελτιώσει, ἀλλ' αἴφνης τὴν ἐπαύριον ἐπῆλθε τὸ τέλος. Ἀμέσως ἀμα τῇ πρώτῃ τηλεφωνικῶς διαβιβασθεῖση εἰδήσει, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου, παρῶστη κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ νεκροῦ ὑπὸ δύο μοναχῶν τῆς Μονῆς Πετρακῆ, ἀνέγνω τρισάγιον καὶ δέταξε τὰ τῆς κηδείας ἥτις, τιμῆς ἕνεκεν, ἐγένετο δαπάνη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Περὶ ὧραν τετάρτην τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὸ σκήνος τοῦ μακαρίου Μητροπολίτου ἐκομίσθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Ἐλευθερίου, τὴν ἐπαύριον δὲ μετὰ μεσημβριᾶν ἐκεῖθεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἱερεῖς δ' ἐκ περιτομῆς ἀνεγίνωσκον τὸν ἱερὸν Ψαλτῆρα, μέχρι τῆς ὥρας τῆς κηδείας. Ὁ εὐσεβὴς λαὸς προσήρχετο καθ' ἅπαν ἐκεῖνο τὸ διάστημα καὶ ἠσπάζετο τὴν δεξιὰν τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ.

Ἡ κηδεία ἤρξατο τὴν 10ην π.μ. τῆς Δευτέρας, προσῆλθον δὲ εἰς αὐτὴν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ἱκανοὶ πολιτευόμενοι, ὁ Δήμαρχος, ὁ Πρύτανης καὶ οἱ Καθηγ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ Διευθυντής, οἱ Καθηγηταὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ πλῆθος κόσμου τῆς Ἱερᾶς ἀκολουθίας τῆς κηδείας μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μετέσχον οἱ ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις εὐρισκομένων Συνοδικῶν Σεβ.

Μητροπολίται Φλωρίνης καὶ Χαλκίδος καὶ ἐκ τῶν παρεπιδηούντων οἱ Σεβ. Μητροπολίται πρῶην Καλαβρυτῶν, Κυθήρων καὶ Θήρας ὡς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Πατρῶν καὶ ἐκτιοντῶς Ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἱερέων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Παρίσταντο δὲ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορινθίας, ὁ Ἀποκριτάριος τοῦ Οἴκου Πατριαρχείου Σεβ. Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος, ὁ Σεβ. Μύρων Πολύκαρπος καὶ μέγα πλῆθος ἐτέρων κληρικῶν. Χορὸς βυζαντινῶν ἱεροφυλάτων ἔψαλλε κατανυκτικῶς τὰ ἱερὰ τροπάρια. Περὶ τὸ τέλος δὲ τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήγγειλε τὸν περαιτέρω παρατιθέμενον ἐπικήδειον λόγον.

Ἡ πομπὴ πρὸς τὸ νεκροταφεῖον ὑπήρξε μεγαλοπρεπεστάτη, διεξαχθεῖσα ἐν ἀπολύτῳ τάξει καὶ ὑπὸ θαυμασίῳ καιρῶν. Προηγεῖτο ἡ στρατιωτικὴ παράταξις μετὰ μουσικῆς, εἶποντο δὲ οἱ μαθηταὶ τῆς Ριζαρείου, τὸ ἱερατεῖον, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ βραστάζοντες τὸ φέρετρον ἱερεῖς καὶ πλῆθος λαοῦ ἕτερον πλῆθος λαοῦ κατέκλυσε τὰς ὁδοὺς, ὁπόθεν διήλθεν ἡ νεκρώσιμος πομπή. Ἀστυνομικὴ δύναμις περιέκλειεν αὐτὴν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως. Ἐν τῷ Νεκροταφείῳ, ἐν ᾧ παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Δήμου τάφος, παρὰ τὸν τάφον τοῦ Πατριαρχοῦ Κωνσταντίνου ΣΤ', ἐχαιρέτισε τὸν νεκρὸν δι' ὀλίγων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπεδόθησαν δὲ εἰς τὸν νεκρὸν αἱ προσήκουσαι στρατιωτικαὶ τιμαί.

Ὁ ἐπικήδειος λόγος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἐλεύση δὲ ἐν τάφῳ ὡσπερ σίτος ὄριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὡσπερ θημονία ἄλωνος καθ' ὧραν συγκομισθεῖσα».

(Ἰώβ, 5, 26)

Μεταξὺ τῶν παραμυθητικῶν ἐπαγγελιῶν αἱ διδοὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν ταῖς Γραφαῖς εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους αὐτῷ, εἶναι καὶ αὕτη, ὅτι θ' ἀξιοθῶσι νὰ ζήσωσι μέχρι γήρων βαθυτάτου καὶ ὅτι θὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν τάφον οὐχὶ πρόωρος καὶ ἀποτόμως, ἀλλὰ πλήρεις ἡμερῶν. Παραβάλλει δὲ αὐτοὺς, οὕτως ἀποθνήσκοντας, πρὸς σίτον θεριζόμενον ὅταν πλέον εἶναι ὄριμος, πρὸς θημονίαν ἄλωνος, κατὰ τὴν ἀρμύζουσαν συγκομιζομένην ὥραν: «Ἐλεύση δὲ ἐν τάφῳ ὡσπερ σίτος ὄριμος, κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὡσπερ θημονία ἄλωνος, καθ' ὧραν συγκομισθεῖσα». Εἶναι λοιπὸν καὶ τοῦτο ἐξαιρετικὴ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαίτερον προνόμιον εὐσεβῶν ἀνδρῶν, τῆς ἀληθείας δὲ ταύτης ἀπόδειξις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων, πρόκειται ὁ σεπτὸς οὗτος νεκρὸς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρῶην Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα τριῶν καὶ πλέον ἐτῶν.

Γεννηθεὶς ὁ Θεόδωρος Χρόνης Μηνόπουλος, ὡς κατὰ κόσμον ἐκαλεῖτο, τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1848 ἐν Τριπόλει τῆς Πελοποννήσου, ἐξ οἰκογενείας, καταγομένης ἐκ τοῦ ἐνδόξου Σουλίου τῆς Ἠπείρου, ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης μορφώσεως, ἀποφοιτήσας δ' ἐκ τοῦ Γυμνα-

σίου Τριπόλεως, ἐνεγράφη ὡς δόκιμος τῆς Μονῆς Γοργοπηκίου Μαντινείας. Εἶτα ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ τότε Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπερον Μητροπολίτου γενομένου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοκλήτου Βίμπου († 1903), παρ' οὗ καὶ χειροτονηθεὶς εἰς Ἱεροδιάκονον, ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετονομασθεὶς Θεόκλητος. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, διωρίσθη Διευθυντὴς τῆς ἐν Τριπόλει Ἱερατικῆς Σχολῆς, μεταβὰς ἐπὶ τινὰ χρόνον πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς καὶ εἰς Γερμανίαν. Ὡς Διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς σπουδαίως ἀνέδειξεν ἑαυτὸν, μεγάλην ἀναπτύξας ἰκανότητα καὶ ζῆλον, συνέγραψε δὲ καὶ τινὰς πρακτικὰς πραγματείας. Πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν του κατετάχθησαν εἰς τὸν ἐφημεριακὸν Κλήρον, ὑπόδειγμα ἔχοντες τὸν ζῆλωτὴν διδάσκαλόν των.

Ἡ ἐν τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ Τριπόλεως δράσις του κατέστησεν αὐτὸν γνωστὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτε δὲ κατὰ τὸ 1892 ἐπληρώθησαν ἐπισκοπικαὶ τινες ἔδραι, ἀπὸ ἐτῶν χηρεύουσαι, ἡ Ἱερά Σύνοδος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γερμανοῦ Καλλιγᾶ († 1896), προέτεινεν αὐτὸν καὶ ἐγκριθέντα παρὰ τῆς Πολιτείας ἐχειροτόνησεν Ἐπίσκοπον Μονεμβασίας καὶ Λακεδαιμόνος, ἄγοντα τότε τὸ 45ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην εἰργάσθη ὡς Ἐπίσκοπος Μονεμβασίας καὶ Λακεδαιμόνος, διὰ τοῦ ποιμαντικοῦ ζήλου καὶ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἀρετῶν, ὑφ' ὧν ἔκοσμεῖτο, ἐξέχουσαν καταλαβὼν θέσιν ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τοὺς ἄλλοις ἵνα ἐνισχύσῃ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ λαοῦ, ἀνενέωσε τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ ἁγ. Νίκωνος «Μετανοεῖτε», τοῦ μεγάλου ἐγκραυχήματος τῆς Λακεδαιμόνος καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος.

Προσεκλήθη δὲ ὡς μέλος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τὸ δεύτερον ἤδη διὰ τὴν συνοδικὴν περίοδον 1902-1903 μετὰ τὰ θλιβερὰ γεγονότα τῶν «Ἐθαγγελικῶν», ὧν θῆμα ἔπεσεν ὁ Μητροπολίτης Προκόπιος β'. († 1902), ἐξαναγκασθεὶς νὰ ὑποβάλῃ παραίτησιν καὶ προῶρως τελευτήσας τὸν βίον.

Ὁ Μονεμβασίας καὶ Λακεδαιμόνος Θεόκλητος, μὴ πληρωθείσης ἀμέσως τῆς θέσεως τοῦ Προέδρου, τῆς Ἱεραῆς συνόδου, κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ προεδρεύοντος, τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐνίσχυσε τὰς ἐλπίδας ἐκείνων, οἵτινες, καὶ ἰδίως αἱ περὶ τὴν «Ἀνάπλασιν», ἐπὶ ἔτος ἤδη ὀλόκληρον ἐπέμενον ζητοῦντες ὡς Μητροπολίτην Ἀθηνῶν τὸν Σπάρτης Θεόκλητον. Ὁ διεξερχόμενος τὰ γραφέντα περὶ αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, βλέπει ὅποια γνώμη ἀγαθὴ ἐπεκράτει περὶ τοῦ ὄντος ἀξίου Ἱεράρχου καὶ περὶ τῆς ἐπιβλητικῆς αὐτοῦ ἠθικῆς φυσιογνωμίας. Ἐθεωρεῖτο ὁ μόνος κατάλληλος διὰ τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ Πρωθιεράρχου. Τῇ 4 Νοεμβρίου 1902 κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου παρέστη καὶ ὁ τότε ἐπὶ τῶν ἐκκλη-

σιαστικῶν Ὑπουργὸς Ἀντώνιος Μομφερράτος, ὁ δὲ προεδρεύων τῆς Συνόδου Ἐπίσκοπος Θεόκλητος ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς λύσεως πολλῶν ζητημάτων πρὸς ἀνθρώπῳ τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸ παντὸς ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς λειτουργίας τῆς Γερμανοῦ Σχολῆς, ἀλλ' ὑπὸ τύπον Θεολογικοῦ Φροντιστηρίου διὰ τοῦ ἀποφοίτους τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ τοῦ φοιτητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Ὡς εἰς ἐτροποποιεῖ ὁ Ἐπίσκοπος Σπάρτης τὸν σκοπὸν τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Σχολῆς καὶ τὰς ἀξιώσεις τοῦ Μητροπολίτου Προκοπίου, ὅστις, συμπληρώσας τὸ οἰκοδόμημα τῆς Σχολῆς, μάτην ἠγωνίσθη, κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον ἀρχιερατείαν του, νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς Σχολῆς ὡς Ἱεροδιδασκαλείου. Βραδύτερον καὶ ὁ Θεόκλητος ἐπανήλθεν εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου. Ὑπεστήριξεν οὗτος ὡσαύτως, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐκείνῃ, τὴν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Προκοπίου ἐπανειλημμένως ὑποβληθεῖσαν ἰδέαν τοῦ Γεν. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου. Ἐπτὰ ἔτη πρότερον, ἐπὶ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δ. Πετρίδου ὁ Ἐπίσκοπος Θεόκλητος, ὡς μέλος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου μετασχὼν τῆς συντάξεως σχετικοῦ νομοσχεδίου, μετὰ λύπης εἶδε τοῦτο παραμεινόμενον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ βραδύτερον ἐμελλε νὰ ἴδῃ τέλος ἱδρῶμενον τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον. Κρίνομεν περιττὸν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἄλλας λεπτομερείας τοῦ λόγου ἐκείνου τοῦ Ἐπισκόπου Θεοκλήτου, ὅστις ἀπετέλεσεν οἶονεὶ τὸ πρόγραμμα τῆς μελλούσης δράσεως αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν. Διότι αὐθημερόν, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ὑπουργοῦ, συνελοῦσα ἡ Σύνοδος, προέβη εἰς τὴν μετάθεσιν τοῦ προεδρεύοντος ἀπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς Μονεμβασίας καὶ Λακεδαιμόνος εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν.

Ἡ μακρὰ ἀρχιερατεία αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, διανυθεῖσα ἐν περιόδῳ μεγάλων ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ μεταβολῶν, δὲν ὑπῆρξεν ἥρεμος, οὐχ ἤτιον ἀπεδείχθη αὐτῇ ἰκανῶς ὠφέλιμος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Οἶκοθεν δ' ἐννεοῖται πόσον δύσκολον εἶναι: νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθιεράρχου καὶ εἰς τὸν πλήρη χαρακτηρισμὸν τῆς δράσεως αὐτοῦ. Ὁ σεπτὸς Πρωθιεράρχης ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ αὐτῇ θὰ δυνηθῇ ἡμέραν τινὰ ἐπακριβῶς νὰ κρίνῃ αὐτόν. Ἡμεῖς εἰς γενικωτάτας περιοριζόμενοι γραμμὰς καὶ τὰ ἐξέχοντα σημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ δράσεως ἐξετάζοντες, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ζῆλος, ὅστις διέκρινεν αὐτὸν ὡς Ἐπίσκοπον Μονεμβασίας καὶ Λακεδαιμόνος καὶ αἱ λοιπαὶ ποιμαντορικαὶ ἀρεταί, κατεδηλώθησαν εἰς μείζονα βαθμὸν καὶ ἐν τῇ νέᾳ θέσει του. Εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν ἐδράδουναν οἱ τέως ἐνθουσιώδεις ὑποστηρικταὶ καὶ φίλοι του νὰ διατεθῶσι δυσμενῶς κατ' αὐτοῦ καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι δὲν ἐφαίνετο ὑποστηρικτῆς τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου καὶ διότι δὲν ἐπέμεινε παρὰ τῇ Κυβερνήσει διὰ τὴν πληρῶσιν ὀρισμένων ἀναγκῶν τῆς

Ἐκκλησίας ὡς καὶ διὰ τὴν λύσιν ἐπείγοντων ζητημάτων. Ἄλλ' ἄνθρωπος συνετὸς ὢν κτώρθου νὰ ἐξοικονομῇ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ δυνατόν. Ἐκ τῶν πρώτων δὲ καλῶν ἔργων τῆς ἀρχιερατείας του ὑπῆρξεν ἡ ἔκδοσις τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 14 Μαρτίου 1903 περὶ τῶν προσόντων τῶν ἐφημερίων, ὅπερ δὲν ἐτηρήθη μὲν αὐστηρῶς, ἀλλ' ὅπερ ἐγένετο ἀφετηρία ἄλλων τῶν ἐφεξῆς νομοθετημάτων ὑπὲρ τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Μετὰ διετίαν, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπέβαλε τέσσαρα νομοσχέδια, περὶ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, περὶ λειτουργίας τῆς Γερμανείου Σχολῆς ὡς Ἱεροδιδασκαλείου, περὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῶν Μονῶν καὶ περὶ ἀποστολῆς Ἐπισκόπου εἰς Ἀμερικήν. Ἄλλ' ἡ τότε Κυβέρνησις δὲν ἔλαβεν αὐτὰ ὑπ' ὄψιν. Δυστυχῶς δ' ἔκτοτε ἐγκατελείφθη ἡ Γερμανεῖος Σχολή. Μετὰ τριετίαν διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1908 τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν τῶν ὀρθοδόξων παροικιῶν τῆς ἑλληνικῆς διασποράς εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ (1906) προδικλήθη σοβαρὰ διαφωνία μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐπὶ Κυβερνήσεως Γεωργίου Θεοτόκη, ἐκ τοῦ ὅτι δικαστικὴ τις πράξις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν ἔτυχεν ἐγκρίσεως. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ἐκείνην ὁ Μητροπολίτης Θεόκλητος κατέδειξε τὸ προσηκόν σθένος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αὐτοτελείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τέλος ἐξενίκησεν, ἀναγνωρισθέντος τοῦ δικαίου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὑπὲρ αὐτῆς λύσις τοῦ ζητήματος ἐκείνου προσέδωκεν ἰκανὴν ἠθικὴν δύναμιν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅστις ἴσταν ἐπιτυχῶς ἐπελήφθη καὶ τοῦ ζητήματος τῆς πληρώσεως τῶν χηρευουσῶν Ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν. Ἐπειδὴ τὰ ἐπιδόματα τῶν οἱ Ἀρχιερεῖς ἐλάμβανον τότε ἐκ τοῦ δημοσίου, ἡ Κυβέρνησις, χάριν οἰκονομίας, δὲν ἐπέτρεπε τὴν πληρῶσιν τῶν χηρευουσῶν Ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν. Συνέβαινε πολλὰκις ἐπὶ εἰσοσκεῖταιν ἄλλην νὰ μένωσι κεναὶ χηρευούσασαι ἑδραί. Ὁ Μητροπολίτης Θεόκλητος εὔρε πολλὰς κενὰς Ἐπισκοπικὰς ἑδρας, μετὰ δὲ τὴν πληρῶσιν μιάς κατὰ τὸ 1904, τεσσάρων δὲ κατὰ τὸ 1906, τῷ 1907 ἐπλήρωσεν ἑτέρας δέκα Ἐπισκοπίας. Τὸν ζῆλον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μαρτυροῦσιν αἱ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ὑποβληθεῖσαι προτάσεις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅσον περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησ. Ταμείου, ὅπερ ἦτο ἔμμοнос δι' αὐτὸν ἰδέα, περὶ ἰδρύσεως Θεολογικοῦ φροντιστηρίου, ἐπικυρώσεως τῶν κακῶς διαλυθεισῶν Ἱεραικῶν Σχολῶν, περὶ καθορισμοῦ προσόντων τῶν ἐκλεγομένων Ἀρχιερέων, ἀποδόσεως τοῦ τίτλου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῶν Νομῶν τοῦ Κράτους, περὶ ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐφημερίων, περὶ ἀνανεώσεως τῶν ἐν Ἑβρώπῃ ἐφημερίων ἀνὰ πενταετίαν, πρὸς μόρφωσιν

τοῦ Κλήρου, περὶ ἀναδιοργανώσεως τῶν Μονῶν καὶ τέλος περὶ ἰδρύσεως Σωφρονιστηρίου διὰ τοῦ εἰς σωματικὸν περιορισμὸν τιμωρουμένου κληρικοῦς.

Ἄξια παντὸς ἐπαίνου ὑπῆρξεν ἡ στάσις τοῦ ἀοιδίμου Πρωθιεράρχου καὶ ἐν τῷ ἀναφανέντι τῷ 1907 πολυκρότῳ ζητήματι περὶ τοῦ τίς δικαιοῦται νὰ διορίζῃ τοὺς Ἱεροφάλας τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τοὺς νεωκόρους. Ἡ ἀνδρική στάσις καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Ἱεραρχῶν συνετέλεσεν ὅπως ἀναγνωρισθῇ τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἐκ θεμελιωδῶν ἱερῶν κανόνων ἀπορρέον.

Ἄλλὰ μετὰ διετίαν, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Γουδί, ἐδοκιμάσθησαν ἔτι μᾶλλον τὸ θάρρος καὶ ἡ σύνεσις τοῦ Μητροπολίτου Θεοκλήτου. Ἐνὸμισιάν τινες τότε, κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν σύγχυσιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ὅτι ἠδύναντο νὰ προδώσιν εἰς «ἐκκαθάρισιν», ὡς ἔλεγον, τοῦ Κλήρου καὶ εἰς ριζικὰς μεταρρυθμίσεις καὶ ἀνατροπὰς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων, παρεσύρθη δὲ κατὰ τὴν συστραφὴν ἐκείνην εἰς ἀντιπειθαρχικὸν κίνημα εἰς τῶν Ἱεραρχῶν. Τοῦτον ἐτιμώρησεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, αὐστηρῶς καὶ δικαίως, τῇ ἐπιμονῇ τοῦ Προέδρου, ὅστις ἐπὶ πλέον μαθὼν ὅτι ὁ ἱρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως στρατηγὸς Ζορμπᾶς ἐσκέπτετο νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, μεταβάς πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὅτι ἐὰν τοιοῦτό τι τολήσῃ θὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς λαϊκῆς ἀντεπαναστάσεως. Εὐτυχῶς δ' ἐπῆλθεν εὐνοϊκὴ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας στροφή τῶν πραγμάτων, οὐκ ὀλίγον συντελέσαντος τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, διὰ τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Εὐταξίου, εἰς ὃν ὀφείλονται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι τοῦ 1909 καὶ 1910 Περὶ ἐνοριῶν καὶ ἐνοριακοῦ Κλήρου καὶ Περὶ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, οἵτινες ἐσημείωσαν, ὁμολογουμένως, σταθμὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων.

Ἡ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1909 παρουσιασθεῖσα ἀνατρεπτικὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας κίνησις κατέστησεν ἔκτοτε συντηρητικώτερον τὸν Μητροπολίτην Θεόκλητον, πολλάκις εἰς βαθμὸν ὑπερβολικὸν καταφθάνοντα. Οὕτω λ. χ. ἠγωνίσθη τότε νὰ παρκαλώσῃ τὴν εἰσχωγῆν τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτισμοῦ εἰς τοὺς ναοὺς. Ἦλθον μετὰ μικρὸν οἱ ἐνδοξοὶ Βαλκανικοὶ πόλεμοι ἡ Ἑλλὰς ἐμεγαλύνθη ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης μεταβάς πρὸς τὸν ἐνδόξω μαχόμενον στρατὸν, ἐχαιρέτισε μετὰ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'. ἐλευθέραν τὴν Θεσσαλονίκην, ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο τὴν ἐνισχυθεῖσαν τότε καὶ παρὰ τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γνώμην περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων καὶ βελτιώσεως ἐν γένει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἐδέησε δὲ δέκα καὶ ἐννέα Ἐπίσκοποι νὰ ὑπογράψωσι τῇ 20 Ἰανουαρίου 1914 ἰδιαιτέραν συμφωνίαν καὶ νὰ ὑποκινήσωσι σοβαρῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα. Ὁ Μητροπολίτης μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς συμφωνίας, ἣν εἶχον ὑπογράψει καὶ δύο τῶν Συνοδικῶν, ἀφῆκε πάντα δισταγμὸν καὶ μετέσχε

τῆς μεγάλης νομοπρασκευαστικῆς Ἐπιτροπείας τοῦ 1914.

Δυστυχῶς ἤρξατο τότε ὁ παγκόσμιος πόλεμος, εἰς τὴν προκλήθεισαν δὲ ἐσωτερικὴν ἐν Ἑλλάδι πολιτικὴν ἀνωμαλίαν συμπαρεσύρθη καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ὁ γέρον Μητροπολίτης, ἐπέμεινεν ἐπὶ ἡμέρας ἀνθιστάμενος κατὰ τινων κακῶν εἰσηγήσεων καὶ ὀχλοκρατικῶν ἀπαιτήσεων περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας, εἶχε δὲ πρόθυμον καὶ εὐλικρινῆ τὴν υποστήριξιν τῆς τότε Κυβερνήσεως Σπ. Λάμπρου, ἐπιθυμοῦσης νὰ προφυλάξῃ τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρὸς πρόληψιν, ὡς ἐνόμισε, μεϊζόνων κακῶν καὶ αἱματηρᾶς συρράξεως, ἐνέδωκε, δυστυχῶς, καὶ παρεσύρθη εἰς τὴν συμμετοχὴν ἐν τῇ γνωστῇ πολιτικῇ ἐκείνῃ ἐκδηλώσει τῆς 12 Δεκεμβρίου 1916, ἐν τῇ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως. Ἡ θλίβερά ἀνάμειξις τῆς Ἐκκλησίας εἰς πράξιν ξένην πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ μὴ ἔχουσιν ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα, ἐπομένως στερουμένην οὐδὲ ποτε ἐκκλησιαστικοῦ κύρους, ἔσχεν ὀλεθρίας συνεπείας καὶ διὰ τὸν γηραιὸν πρωθιεράρχην καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διαταραχθεῖσαν ἐπὶ μακρόν. Ἀπομακρυνθεὶς τοῦ θρόνου ὁ Μητροπολίτης καὶ καθαιρεθεὶς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως τῇ 1917, ὅτε, κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1920, κατέστη δυνατὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θρόνον, δὲν ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀρχικῶς υποστηρικθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὀρθὴν γνώμην ὅπως προηγηθῆ ἢ ἀναθεώρησις τῆς δικαστικῆς ἐκείνης καθαιρετικῆς πράξεως, ἀλλ' ἐπέισθη νὰ ἐπανέλθῃ δι' ἀπλοῦ Β. Διατάγματος. Ὑπῆρχέ τις κανονικὴ ἀνωμαλία ἐν τούτῳ, ἣτις ἐζητήθη ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ ἐπανορθωθῇ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς πράξεως τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἀγιότητος τοῦ Γρηγορίου Ε' Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἣτις ἐξαιρετικῶς αὐτὸν ἐχαροποίησε, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἠσθάνθη μάλλον θλίψεις, διότι ἤρξατο τότε ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτριώσις τῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων, ἣτις ἀνέτρεπε τὴν βῆσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθῶς ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός ὅτι δὲν εὐρέθη σύμφωνος πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθοῦσαν ἵνα διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῶν ἀπαλλοτριώσεων, οὐχ ἦτο, καίτοι δὲν παρέλειψε καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαρίᾳ ἐκείνῃ τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθῆκόν του, στάσις αὐτοῦ καὶ τῆς Ἱεραρχίας προὐκάλεσε τὰς ἐπιελημμένας καὶ ἐντὸς τῆς Βουλῆς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς οὐχὶ δικαίας ἐπικρίσεις ἐκ μέρους τοῦ Α. Εὐταξίου. Διὰ νόμου τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἀπενεμήθη τῇ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν ὁ τίτλος τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Ἐξάρχου πάσης Ἑλλάδος, τῆς δ' Ἐπισκόποις ὁ τοῦ Μητροπολίτου. Ἀλλ' εὐρίσκατο ἤδη εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐνεργοῦ δράσεως αὐτοῦ ὁ γέρον Μητροπολίτης.

Εὐλικρινῶς ἀποδεχθεὶς τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς Μειζονος Συνόδου τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1922, ἀποκαταστησάσης αὐτὸν εἰς τὸ Ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν θρόνον, ἀπεχώρησεν ἐν εἰρήνῃ.

Καταδεικνύων δὲ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του, κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐκλογὴν πρώτος ἔσπευσε νὰ συγχαρῆ ἡμῖν καὶ πρώτος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν καὶ τῆς Συνόδου μετὰ τὴν χειροτονίαν. Ἐπράξαμεν δὲ ἔκτοτε ὅ,τι ἦτο δυνατὸν πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ. Διήλθεν ὁ αἰδίδιμος κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη τῆς μακρᾶς ζωῆς του ἐν ταῖς Μοναῖς Πεντέλης καὶ Πετράκῃ βίον ἀσκητικώτατον, ἱκανοποιῶν ἐξ αὐτοῦ τὴν εὐσεβῆ ψυχὴν του, μόλις δὲ τελευταίως παθὼν σοβαρῶς τὴν ὑγίαν ἐπέισθη νὰ παραμείνῃ παρὰ τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ, ἐλπίζων, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν Μονὴν Πετράκῃ. Παρηκολούθει ζωηρῶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ ἔχαιρε μανθάνων παρ' ἡμῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐν γένει κίνησιν. Μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς του διατήρει ἀκμαίως τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις.

Ἄλλ' ἤδη, τὸν δρόμον αὐτοῦ τελέσας καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, ἀναπαύεται, πληρωθέντος τοῦ θρου τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὑπερέτησε τὴν Ἐκκλησίαν μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ μετὰ ζήλου, καταδείξας ἱκανότητα ποιμαντικὴν καὶ διοικητικὴν καὶ ἀρετὰς Ἱεραρχικὰς. Διηκόνησε τῇ Ἐκκλησίᾳ, καθ' ὃ ἔλαβε χάρισμα, ὡς καλὸς οἰκονόμος τῆς ποικίλης χάριτος τοῦ Θεοῦ (Α'. Πέτρ. 4, 10). Ἐπραξεν ὅ,τι καὶ ὅπως ἠδυνήθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπερχόμενος δὲ τοῦ πρᾶσκαίρου κόσμου τοῦτου καταλείπει ζωηρὰ ἔχνην διαβάσεως καὶ ὡς Ἱεράρχης Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν καὶ ὡς Πρωθιεράρχης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Κατέρχεται πλήρης ἡμερῶν εἰς τὸν τάφον σήμερον ὁ ἀξιὸς παντὸς σεβασμοῦ Πατριάρχης τῶν Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν καὶ λόγῳ ἡλικίας καὶ λόγῳ τοῦ ἀξιωματος, ὅπερ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔφερεν. Δεηθώμεν δὲ τοῦ Κυρίου ὅπως ἀναπαύσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ, κατατάξῃ ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ συναριθμήσῃ μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνων εὐαρεστησάντων Ἀδτῶ ἁγίων. Ἀμήν.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣ ΤΟΜΟΥ

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΕΩΣ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

3.

Ἐκ τῶν αἰτιῶν τούτων παραπονήσεων προήλθον τρία πλαστὰ κείμενα, δημοσιευθέντα καὶ εὐρύτατα διδασκόμενα ὑπὸ τῶν νεωτέρων «Ζηλωτῶν» παλαιολογιστῶν.

1) Τὸ πρῶτον τούτων ὅπερ παρουσιάσθη κατ' ἀρχὰς ὡς κανὼν τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἔχει ὡς ἑξῆς:

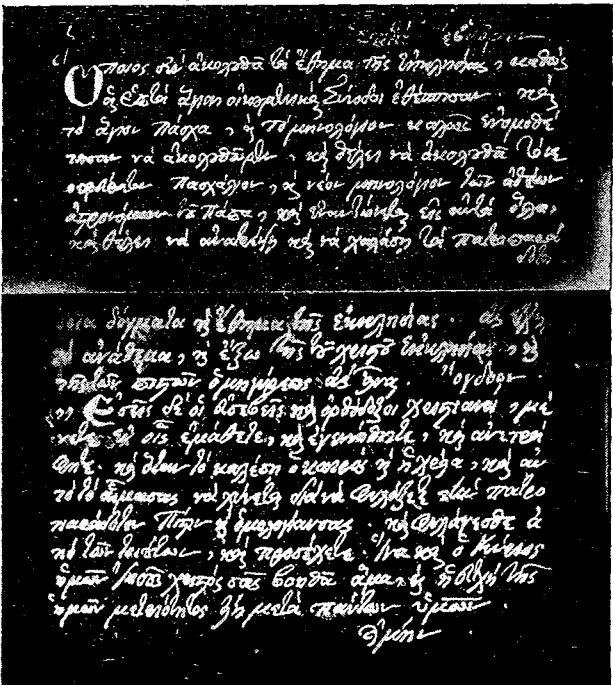
«Κεφάλ. Ζ. Ὅποιος δὲν ἀκολουθεῖ τὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ αἱ ἑπτὰ Ἀγίαι Οἰκουμενικαὶ

Σύνοδοι ἐθέσπισαν καὶ τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ μνηλόγιον καλῶς ἐνομοθέτησαν νὰ ἀκολουθῶμεν, καὶ θέλει νὰ ἀκολουθῆ τὸ Γρηγοριανὸν Πασχάλιον καὶ μνηλόγιον τοῦ Πάπα τῶν ἀθέων ἀστρονόμων καὶ ἐναντιώνεται εἰς ὅλα αὐτά, θέλει νὰ τὰ ἀνατρέψῃ καὶ νὰ τὰ χαλάσῃ, ἃς ἔχη τὸ Ἄνάθεμα. Ἐσεῖς δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ μένετε ἐν οἷς ἐμάθετε, ἐγεννήθητε καὶ ἀνετρέφητε· καὶ ὅταν τὸ καλέσῃ ἢ χρεῖα καὶ αὐτὸ τὸ αἷμά σας νὰ χύσῃτε διὰ νὰ φυλάξῃτε τὴν πατροπαράδοτον Πίστιν καὶ δμολογίαν σας καὶ φυλάξασθε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῶν τοιούτων, ἵνα καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς σᾶς βοηθεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος εἶη μετὰ πάντων ἡμῶν.

Ἄμην.

Ἡ Ἅγία Οἰκουμενικὴ Πρώτη Σύνοδος τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ ἐν Βασιλεῦσι Μ. Ἰσαποστόλου Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Ὅταν ἀπεδείχθη ὅτι δὲν πρόκειται περὶ διατάξεως τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, οἱ «Ζηλωταὶ» παλαιοημερολογίται ἐξηκολούθουν δημοσιεύοντες αὐτὸ ὡς «Σιγγίλιον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικόν». Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῆς εἰς τοὺς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Λουκάρως προσθήκης τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου. Εἰς τὴν προσθήκην δὲ ταύτην, ἣν ἐνιαχοῦ φραστικῶς ἠλλοίωσαν οἱ «Ζηλωταὶ», ἐπισυνήψαν τὴν σημείωσιν περὶ τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἵνα ἐξαπατώσῃ τοὺς ἀπλοῦς καὶ πειθῶσιν αὐτοὺς ὅτι ἡ διάταξις αὕτη προήλθε παρὰ τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου! Πῶς ἔμω; κατηρτίσθη τὸ πλαστὸν τοῦτο κείμενον καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐφεξῆς φωτογραφίας τῆς προσθήκης τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου εἰς τοὺς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Κυρίλλου Λουκάρως ἐκ τοῦ κώδικος 772 τῆς Μονῆς ἁγ. Παντελεήμονος.

Ἡ ἀντιβόλῃ τοῦ κειμένου τούτου πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐξ ἴσου πλαστὸν κείμενον καταδεικνύει τὸν τρόπον καθ' ὃν εἰργάσθησαν οἱ «Ζηλωταὶ», μὴ λαβόντες κἄν ὑπ' ὄψιν ὅτι πρόκειται περὶ ἀποσπάσματος καὶ οὐχὶ περὶ αὐτοτελοῦς κειμένου.

2) Δεύτερον πλαστογράφημα παρουσιάσθη ὑπὸ τῶν «Ζηλωτῶν» κείμενόν τι, προερχόμενον δῆθεν ἐκ κώδικος τῆς Μονῆς Μ. Λαύρας τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου. Ἐλλογιμώτατοι καὶ διακεκριμένοι Λαυριῶται μοναχοί, οἷς περὶ τούτου εἰδικῶς ἠρωτήσαμεν, ἐβεβαίωσαν ἡμᾶς δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πλαστογράφημα δὲν ὑπάρχει ἐν κώδικι τῆς Λαύρας. Ἄλλω; τε εἶναι ἤδη δεδημοσιευμένος λεπτομερῆς κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Λαύρας, ἐν ᾧ δὲν ἀναγράφεται κώδιξ περιέχων τοιοῦτο κείμενον. Ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς Ω 22 φυλ. 131, ὑπάρχουσιν οἱ γνωστοὶ 16' κανόνες οἱ κατὰ Μάτριν τοῦ 1593 ἐκδοθέντες, ὡς εἶπομεν, ὑπὸ τῆς ἐπι Ἱερεμίου δ' Συνόδου, ἐν οἷς οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ ἡμερολογίου¹. Οἱ «Ζηλωταὶ» ἐπέμειναν οὐχ ἤττον δεδαισύντες ὅτι ἠρῶσθησαν τὸ ἐν λόγῳ κείμενον ἐκ κώδικος τῆς Λαύρας. Παρεπλάνησαν καὶ ξένους ὀρθοδόξους, καὶ δὴ διαπρεπεῖς Ἱεράρχας, οἵτινες, καλῆ τῆ πίστει, ὡς γνήσιον κείμενον ἐκ κώδικος τῆς Μ. Λαύρας τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου παρεδέχθησαν αὐτό. Ἐντεῦθεν δὲ τὸ πλαστογράφημα ἐδημοσιεύθη ρωσιστὶ καὶ ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἐν Σερβίᾳ καὶ ἐν Πολωνίᾳ, μέγα προξενήσαν σκάνδαλον μετὰ τῶν ὀρθοδόξων πληθυσμῶν. Ἐξ Ἱερουσαλήμ, ὅπου ὠσαύτως διεδόθη, ἀπεστάλη ὑπὸ ρώσων εἰς τὴν περιφημὸν ρωσικὴν Μονὴν τοῦ Βαρλαάμ, παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ἧς οἱ μοναχοὶ ἀνεστατώθησαν ἐκ τοῦ ψευδοῦς ἀναθεματισμοῦ τοῦ συνοδουόντος τὸ πλαστογράφημα².

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι, κυρίως εἰπεῖν, νέον καὶ ἄγνωστον κείμενον ἀπηρτίσθη ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἱερεμίου δ' πρὸς Ἀρμενίους, ἐν μέρει δ' ἐκ τῶν προσθηκῶν τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου εἰς τοὺς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Κυρίλλου Λουκάρως. Ἐν τῇ ἀπαντήσει τοῦ Ἱερεμίου γίνεται λόγος περὶ ὑπογραφῆς τοῦ Λεοντίου Καισαρείας κτλ. ἐν τοῖς Πρακτικαῖς τῆς Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου, ἵνα δειχθῇ ὅτι οἱ Ἀρμένιοι μετέσχον τῆς ἀποφάσεως τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὅτι, τούτου ἕνεκα, ὤφριτο ἵνα τηρῶσιν αὐτήν. Οἱ «Ζηλωταὶ» εἰέκοψαν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ κείμενον τῆς ἀπαντή-

1. Στυριδίνου μοναχοῦ Λαυριώτου, ἰατροῦ καὶ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως, Κατάλογος κωδίκων τῆς Μεγίστης Λαύρας, Paris 1925, σ. 328.

2. Ἱερομονάχου Χαρίτωνος, Ἡ εἰσαγωγή τοῦ νέου ἡμερολογίου εἰς τὴν Φιλανδικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ αἱ αἰτίαι τῶν ἀνωμαλιῶν ἐν τοῖς Μοναστηρίοις (ἐπὶ τῇ βάσει κειμένων καὶ σημειώσεων μοναχοῦ) Ἐκδοσις τῆς Μονῆς Βαρλαάμ (ρωσιστὶ) 1921, σ. 218, 219.

σεως τοῦ Ἱερεμίου καὶ ἔθηκαν ὑπ' αὐτό, ὡς ὑπογραφήν, τὸ ὄνομα «Λέοντος Καισαρείας κτλ.» μετὰ τῆς χρονολογίας τῆς ἀπαντήσεως, τῶν ὑπογραφῶν τῶν πατριαρχῶν Κπόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς πράξεως τῆς Συνόδου τοῦ 1593, τέλος δὲ ἔλαβον τὴν τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου ἐπιγραφὴν. «**Ἀπόφασις τῆς αὐτῆς ἀγίας Συνόδου μετ' ἐπιτιμιῶν**» καὶ ὡς τοιαύτην ἀπόφασιν ἀπλοῦστατα ἔθηκαν τὰς προσθήκας τοῦ Ἰακώβου εἰς τὰς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Λευκάρεως! Ὅστε ἐγένετο παραπολιῆσις παραποιήσεως καὶ σύγχυσις τερατώδестаτη, διὰ τὴν ἐποίαν ἴσως θὰ διεμαρτύρητο καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάκωβος Νεασκητιώτης, ἐὰν ἐξῆ σήμερον. Πρόδηλον ὅτι οἱ «Ζηλωταὶ» πκλαισημερολογίται παρεσύρθησαν ἐκ τῶν παραπεποιημένων κειμένων τοῦ Ἰακώβου, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διέστρεψαν αὐτὰ καὶ πορεμόρφωσαν τελείως. Τοῦτο δύναται νὰ καταδείξῃ ἡ παράθεσις τοῦ γνησίου κειμένου τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἱερεμίου β'. πρὸς τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοῦ δῆθεν «Σιγίλλου».

Γνήσιον κείμενον

Ἱερεμίας ἔλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐπειδὴ καὶ πάλιν ἡ ἐκκλησία τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἅτε καινοτομίαις χαίρουσα, τοῖς περὶ αὐτὴν ἀστρονόμοις ἀπερισκέπτως συνήνεσε καὶ μετέθετο τὰ καλῶς περὶ τοῦ ἱεροῦ Πάσχα τοῖς χριστιανοῖς τελοῦμενα, τὰ ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς Συνόδου τῶν τιμῆ. θεοφόρων πατέρων ὀρισθέντα, παρὰ τε τῶν λοιπῶν Συνόδων κυρωθέντα, στεργόμενα δὲ παρὰ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς χριστιανῶν καὶ ἐορταζόμενα, ὡς ὤρισαν, τούτου δὲ ἕνεκα σκανδάλων γίνεται αἰτία. Ἐφθασαν γὰρ καὶ ἐνώπιον τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος ἄνδρες Ἀρμένιοι ἐρωτῶντες καὶ φάσκοντες ὅτι ἀναγκάζονται δεχέσθαι καὶ οὕτοι τὰ νέα ταῦτα τούτων δὲ χάριν ἤξιωσαν ἡμᾶς εἰπεῖν τί τοῖς θεοῖς Πατράσι δοκεῖ. Ἡ Μετρούπολις ἡμῶν διασκεψαμένη μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, διορίζεται σαφηνίζουσα τὰ δεδομένα τοῖς ἀγίοις Πατράσι περὶ τούτων. Πρῶτον μὲν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Α'. Συνόδου τῆς

Πλαστὸν κείμενον

Σιγίλλιον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Περὶ τοῦ καινοτομηθέντος Καλενδαρίου πρὸς 12 ἡμέρας ἀρχίζειν τοὺς μῆνας.

Ἱερεμίας, ἔλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἐπειδὴ καὶ πάλιν ἡ ἐκκλησία τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἅτε καινοτομίαις χαίρουσα τοῖς περὶ αὐτὴν ἀστρονόμοις ἀπερισκέπτως συνήνεσε καὶ μετέθετο τὰ καλῶς περὶ τοῦ Ἀγίου Πάσχα τοῖς χριστιανοῖς τελοῦμενα τὰ ἀπὸ τῆς Ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς πρώτης Συνόδου τῶν 318 θεοφόρων Πατέρων ὀρισθέντα παρὰ τε τῶν λοιπῶν Συνόδων κυρωθέντα, στεργόμενα δὲ παρὰ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς Χριστιανῶν καὶ ἐορταζόμενα ὡς ὤρισαν. Τούτου δὲ ἕνεκα σκανδάλων ἐγίνε αἰτία. Ἐφθασαν γὰρ ἐνώπιον τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος ἄνδρες Ἀρμένιοι ἐρωτῶντες καὶ φάσκοντες, ὅτι ἀναγκάζονται δεχέσθαι καὶ οὕτοι τὰ νέα ταῦτα, τούτων δὲ χάριν ἤξιωσαν ἡμᾶς εἰπεῖν τί τοῖς θεοῖς Πατράσι δοκεῖ. Ἡ Μετρούπολις ἡμῶν διασκεψαμένη μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι διορίζεται σαφηνίζουσα τὰ δεδομένα τοῖς Ἀγίοις Πατράσι περὶ τούτων. Πρῶτον μὲν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνό-

Γνήσιον κείμενον

Οἰκουμενικῆς ἐστὶν ὑπογραφή, οὕτως ἔχουσα: Λεόντιος Καισαρείας, Καππαδοκίας, Γαλατείας καὶ Ἀρμενίας μικρᾶς τε καὶ μεγάλης ὑπέγραψε. Ὅς δὲ φαίνεται ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ ἀγίου Ἱερομάκτου Ῥηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας Ἀρχιεπισκόπου, ἐχειροτόνησε τούτον ἀρχιερέα παμφθέντα διὰ πρεσβυτέρων καὶ ἐπιστολῆς Τριεδάτου βασιλέως Ἀρμενίων μετὰ τὸ χριστιανὸν γενέσθαι τούτον, ὡς ὄντα Καισάρου, ἀδελφοῦ δὲ Ἀρταβάνου, καταγομένου ἀπὸ Ἀρσακιδῶν ἐκείνων τῶν διαλυθέντων τῆν Περσῶν ἀρχῆν....

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς πρὸς ἀμφότερα λέγομεν, σημειωσάμενοι κατὰ τὸ ἀληθὲς φηγῆ! ἔτος, τὸ ἀπὸ τοῦ θεανθρώπου, νοεμβρίου κ'. Ἰνδικτιῶνος ιβ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας

Ὁ Ἀλεξανδρείας Σίλβεστρος

Πλαστὸν κείμενον

δὸν ἐστὶ ἡ ὑπογραφή οὕτω λέγουσα.

† **Λεόντος Καισαρείας, Καππαδοκίας, Γαλατείας, Ἀρμενίας μικρᾶς τε καὶ μεγάλης ὑπέγραψε.**

Σημειωσάμενοι κατὰ τὸ ἀληθὲς ἔτος 1588 ἀπὸ τοῦ θεανθρώπου Νοεμβρίου κ'. Ἰνδικτιῶνος ιβ'.

† **Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Παναγιώτατος Ἱερεμίας.**

† **Ὁ Ἀλεξανδρείας Πάπας καὶ Πατριάρχης καὶ Κριτῆς τῆς Οἰκουμένης Σύλβεστρος.**

† **Ὁ Ἱεροσολύμων Μακαριώτατος Σωφρόνιος.**

Καὶ ἡ Ἁγία Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων τῶν παρόντων ὁμοθυμαδὸν ἐκρινε δεῖν πεμφθῆναι τὴν πράξιν τούτων δι' ἐπιγραφῶν ἡσφαλισμένην τῷ Εὐλαβ. Βασιλεῖ Ρωσίας καὶ τῷ Παναγ. Πατριάρχῳ πάσης Ρωσίας ΙΩΒ.

Ἀπόφασις τῆς Αὐτῆς Ἀγίας Συνόδου ΜΕΤ' ΕΠΙ ΤΙΜΙΩΝ.

Κεφ. Ζ'. Ὅποιος δὲν ἀκολουθεῖ τὰ εἶδη τῆς Ἐκκλησίας ὡς αἱ ἐπτὰ Ἀγ. Οἶκ. Σύνοδοι ἐθέσπισαν καὶ τὸ Ἀγιον Πάσχα καὶ **Μηνολόγιον** καλῶς ἐνομοθέτησαν νὰ ἀκολουθῶμεν καὶ θέλει νὰ ἀκολουθῆ τὸ Ῥηγοριανὸν Πασχάλιον καὶ **Μηνολόγιον** τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἄλλων ἀστρονόμων καὶ ἐναντιῶνται εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ θέλει νὰ τὰ ἀνατρέψῃ καὶ νὰ τὰ χαλάσῃ, ἅς ἔχει τὸ **Ἀνάθεμα**, ἔξω τῆς τοῦ χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρευσις ἅς εἶναι. Ἐστὶς δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ μείνεται ἐν οἷς ἐμάθηται, ἐγεννήθητε καὶ ἀνετρέψατε καὶ ὅταν τὸ καλέσῃ ἡ χρεῖα καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα σας νὰ χύσετε διὰ νὰ φυλάξετε τὴν Πατροπαράδοτον Πίστιν καὶ ὁμολογίαν σας καὶ φυλαγέσθε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἵνα καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς σὰς βοηθεῖ ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ἡμῶν μετρούπολιτος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν **Ἀμήν.**

Ὡς καταφθάνεται ἐκ τῆς ἀντιβολῆς ταύτης οἱ παραποήγαντες τὴν ἀπάτην τῶν Ἱερεμίου β'. πρὸς τοὺς Ἀρμενίους ὑπερέδωσαν τὴν τόλμην καὶ τὴν ἀσυνειδησίαν τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου, εἴτε δ' ἐξ ἀμαθείας καὶ φανατισμοῦ εἴτε σκοπίμου, ἔθηκαν ὑπὸ τὸ παραπεποιημένον κείμενον τὰς ὑπογράφας τῶν Πατριαρχῶν Κπόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων

και τας πρώτας φράσεις της ανωτέρω παρατεθείσης δήτην «ἀποφάσεως» της Συνόδου μετά των πρώτων φράσεων του συνονθυλεύματος του 'Ιακώβου. Τοῦτο λοιπόν τὸ πλαστὸν και παρεφθαρμένον κείμενον οἶ «Ζηλωταί» παλαισημελογίται διαδίδουσιν ὡς τέως ἄγνωστον, δήτην ἐκ κωδίκων της Βιβλιοθήκης της Μ. Λαύρας προεργόμενον!!! 'Ενῶ δ' ἐξ αὐτης παρείχεται ἡ βεβαίως ἐπι τοιοῦτό τι δὲν ὑπάρχει ἐν κώδικι της Λαύρας, ἐκείνοι ἐπέμενον νὰ διαδίδωσιν τὸ πλαστογράφημα ὡς «ἀναθεματισμὸν της Συνόδου τοῦ 1583» και ἐξακολουθοῦσι μέχρι της σήμερον νὰ διαδίδωσι διὰ παντὸν δημοσιευμάτων πρὸς παραπλάνησιν τοῦ λαοῦ ¹. Συμπαράγεται δὲ μετὰ τοῦ πλαστογραφηματος και τις 'Εγκύκλιος τοῦ Πατριάρχου Κόστας Κυρίλλου ε', ἀπὸ τοῦ ἔτους 1756 κατὰ λατίνων, ἐντελῶς ἄσχετος πρὸς τὸ ἡμερολόγιον, ἀλλὰ περιέχουσα ἀναθέματα.

3) Τὸ τρίτον πλαστὸν κείμενον ἀπετελέσθη ἐκ διπλῆς ὡσαύτως παραποιήσεως των ἐξ ἀναθεματισμῶν τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, γενομένης τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ 'Ιακώβου Νεασκητιώτου, τὸ δὲ ὑπὸ των «Ζηλωτῶν» παλαισημερολογιτῶν, οἵτινες κατῴρθωσαν νὰ πείσωσι και σοβαροῦς ἀνθρώπους, ἐπι πρόκειται περὶ γνησίας ἀποφάσεως της ἐπι 'Ιερεμίου Συνόδου τοῦ 1583 ². Πρὸς τοὺς δυσπιστοῦντας προέβλεπον φωτογραφικὰς ἀποτυπώσεις τοῦ κώδικος 772 της Μονῆς ἁγ. Παντελεήμονος ³, δὲν ἐπκυσαν δὲ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ ἐν συγκεντρώσεσι πρὸς τοὺς ἀπλοῦχοὺς ἡ δημοσιεύοντες ἐν ἐφημερίσι ⁴ και δι' αὐτοῦ διεξάγοντες προπαγάνδην ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου.

'Αντιβολή τοῦ «Τόμου» τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως πρὸς τὸ παραποιηθὲν πλαστὸν κείμενον δεικνύει πῶς ἐγένετο ἡ παραποίησις.

1. Προβλ. 'Αρσενίου Cottea, Κέντρα της 'Αγίας ἡμῶν 'Ανατολικῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ρουμανικοῦ, ἐν 'Αθήναις 1925, σ. 21 22 *Ματθαίου Πνευματικὸν Λαυριώτου*, Φωνῆ γηνησίου ὀρθοδόξου, ἐν 'Αθήναις 1938, σ. 8, 9. Τοῦ αὐτοῦ: Σάλπιγξ ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἡμῶν 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας, ἐν 'Αθήναις 1931, σ. 9, 10. Τὸ πλαστογράφημα διαδίδεται ἐν κινητοῖς ἐντύποις φύλλοις ἰδίως ὑπο τοῦ ἀστοιχειώτου Ματθαίου, δι' ἡμεροδεικτῶν και δι' ἄλλων ἐντύπων ἐν οἷς ἡ ἀγγραμματοσύνη ἀμιλλᾶται πρὸς τὸν σκοτεινὸν φανατισμὸν και τὴν ἀναθεματολογίαν.

2. 'Ορα *Γρηγορίου Ἐδστρατιάδου*, 'Η πραγματικὴ ἀλήθεια περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου, ἐν 'Αθήναις 1929, σ. 119-122 Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ἡ μόνη δοθησομένη ἀπάντησι: ἔσται ἡ ἐν καιρῷ δημοσίευσις, συμπεριλαμβανμένη ἰδὴ ἀποφάσει της 'Ιερᾶς Συνόδου, των ἐπιστήμων ἐγγράφων και των πρακτικῶν των συνελεύσεων της 'Ιεραρχίας, των σχετικῶν πρὸς τὴν, ἐξ ὁμοφώνου ἀποφάσεως της 'Ιεραρχίας ἀπάσει, γενομένην διόρθωσιν τοῦ 'Ιουλιανοῦ ἡμερολογίου.

3. 'Εφημερίς «'Ο Φάρος της 'Ορθοδοξίας» ἐν Θεσσαλονίκη, ἔτ. Α' 1910, ἀριθμὸς φύλλου 3.

4. 'Εφημερίς «'Ο Κήρυξ των 'Ορθοδόξων», ἔτ. Α' 'Αθήναι 1931, ἀριθ. φύλλου 20. Προβλ. της αὐτῆς ἐφημερίδος ἀριθ. φύλλου 32.

Γνήσιον κείμενον

Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ Παπαι και Πατριάρχης της μεγάλης πόλεως 'Αλεξανδρείας και κριτής της Οἰκουμένης.

Πᾶσι τοῖς ἐν τῷ Τριγυδύστῳ 'Ορθοδόξοις Χριστιανοῖς τοῦ τε ἱεροῦ καταλόγου και της κοσμικῆς τάξεως γνησίως τέκνοις της ἁγίας του Χριστοῦ Καθολικῆς και 'Αποστολικῆς 'Εκκλησίας της 'Ανατολικῆς, τοῖς δικαίως πάσαν κενήν φωνήν και προσθήκην τῆν των αἰρετικῶν και των λατίνων των ὑπόλοις τῆν ἡμετέραν 'Ορθοδοξίαν πολεμοῦντων ἀποστρεφόμενοις και ἀποβάλλουσι, διὰ τῆν ἀλήθειαν τῆν Εὐαγγελικῆν, χάρις εἶη και εἰρήνη και εὐλοία παρά Θεοῦ παντοκράτορος και Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Ὁ μικρὰ τις ζάλη τῆν παλαιὰν κιβωτὸν ἐκείνην κατέλαθεν, ὅτε σφοδρῶς κλυδοκίσην και κυμαινόμενη ἐπὶ των ὑδάτων ἐφέρετο των καταρακτῶν διὰ παραχώρησιν θεῖαν ραγδαίως νύκτος καταπεμπόντων και ὁν ἀπειλούντων και τοῖς ἐν τῇ κιβωτῷ, και τῆν ἐλπίς οὐδεμία τοῖς ἐν αὐτῇ κεκλεισμένοις εὐρήσειν ἀπαλλαγῆν, εἰμή μνησθεῖς τοῦ πηδάλιου οὐχόντος Νῆε ὁ Θεὸς εὐδοκήσει κοπάσαι τὸ ὕδωρ, τοῦ ὡς οἰμαι, ταῦτ' ἦσαν των κατεχόντων τὸ γε νῦν δεινῶν, τῆν νέαν κιβωτὸν, τῆν καθ' ἡμᾶς θῆλα θῆ 'Εκκλησίαν, ἄτινα δεινὰ οὐ πάνταςθαι προσδοκῶμεν, εἰμή Θεὸς τοῖς πονηροῦς καταρράκτας, τοῦτους των ἀκαταστέρων ψυχῶν λυμεθῶνας καταστρέψει και καταστρέψει. 'Επιᾶσπονδον πόλεμον, τῆν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ θαθεῖαν εἰρήνην της 'Εκκλησίας φθονήσαντες, ἤγειραν καθ' ἡμῶν και ταράξαι συνέχοντο τῆν ἐνταῦθα γαλήνην. Κατὰ τούτων οὐν σκοπὸν ἔχοντες τὸν παρόντα τόμον ἐγκαταλείπειν ὡς εἶη πᾶσιν ὑμῖν πανοπλία και τοῖς ἐν τούτῳ γενομένοις ἔχετε κατὰ των τοιούτων ἀσφαλεστέων τῆν ἡμετέραν ὀρθοδοξίαν συνηγορεῖν. 'Αλλ' ὠλήθημεν, ἵνα μή τοῖς ἀπλουτέροις φορικόν εἶη τὸ σύγγραμμα ἀπλῆ διαλέκτω πᾶσαν ὑμῖν τῆν ὑπόθεσιν καταστρώσαι, ἵτις ἔχει οὕτωςαι.

Πλαστὸν κείμενον

Σιγίλιον Πατριαρχικῆς διατυπώσεως ἐγκυκλίου τοῖς ἀπανταχοῦ 'Ορθοδόξοις Χριστιανοῖς εἰς τὸ μὴ παραδεχέσθαι τὸ νεώτερον Πασχάλιον ἢ καλενδρίον τοῦ καινοτομισθέντος μηρολογίου ἀλλ ἐμμένειν τοῖς ἀπαξ και καλῶς διατυπωθείσοις παρὰ τοῖς 'Αγίοις (318) τοιαύτοις δέκα ὀκτὼ Θεοφόροις Πατράσι τῆς 'Αγίας Οἴκου ἐνιπίς πώτης Συνόδου μετ' ἐπιμιμίον και ἀναθήματα.

Πᾶσι της ἐν Τριγυδύστῳ και ἀπανταχοῦ Χριστιανικοῖς γνησίως τέκνοις της 'Αγίας του Χριστοῦ Καθολικῆς και 'Αποστολικῆς 'Εκκλησίας της 'Ανατολικῆς, χάρις εἶη και εἰρήνη και εὐλοία παρά Θεοῦ παντοκράτορος.

Ὁ μικρὰ τε ζάλη τῆν παλαιὰν ἐκείνην κιβωτὸν κατέλαθε, ὅτε σφοδρῶς κλυδοκίσην ἐφέρετο ἐπὶ των ὑδάτων και εἰ μή Κύριος ὁ Θεὸς μνησθεῖς του Νῆε εὐδοκήσει κοπάσαι τὸ ὕδωρ, οὐδεμία ἐλπίς σωτηρίας αὐτῆς ἦν. Οὕτω και τῆν Νέαν Κιβωτὸν της καθ' ἡμᾶς 'Εκκλησίας, ἐπαι ἄσπονδον πόλεμον οἱ κακόδοξοι ἤγειραν καθ' ἡμῶν. Κατὰ τούτων και ἡμεῖς τὸν παρόντα τόμον ἐγκαταλείπειν ἐγνωμεν ὅπως τοῖς ἐν τούτῳ γενομένοις ἔχετε κατὰ των τοιούτων ἀσφαλεστέων τῆν ἡμετέραν ὀρθοδοξίαν συνηγορεῖν. 'Αλλ' ἵνα μή τοῖς ἀπλουτέροις φορικόν εἶη τὸ σύγγραμμα ἀπλῆ διαλέκτω πᾶσαν ὑμῖν τῆν ὑπόθεσιν καταστρώσαι, ἵτις ἔχει οὕτωςαι.

Εἰς ἀπλήν διάλεκτον

'Απὸ τῆν Παλαιάν Ρώμην ἔλθασι τινες ὀποῦ ἐμαθῶν ἐκεῖ νὰ λατινοφοροῦσι και τὸ κακόν εἶναι πῶς ἀπὸ Ρωμαῖοι της Ρώμης της γεννηματα και θρόνηματα ὄντες ὄχι μόνον ἠλλαξᾶν τῆν πίστιν τους, ἀλλὰ και πολεμοῦσι τὰ 'Ορθοδόξα δόγματα και ἀληθινὰ της 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας ὅπου μᾶς ἐπαρῆδωκεν αὐτοῖς ὁ Χριστός και οἱ θεοὶ 'Αποστολοῖ και αἱ ἅγαι Συνοδοῖ των 'Αγίων Πατέρων.

'Οθεν τοῦτους ὡς σεσηπότα μέλη ἀποκόπτοντας ὀρίζομεν.

α) 'Οποῖος δὲν ὁμολογεῖ καρδίᾳ και στόματι ὅτι εἶναι τέκνον της 'Ανατολικῆς

'Απὸ τῆν παλαιάν Ρώμην

Γνήσιον κείμενον

ήλθασι τινές ὁποῦ ἔμαθον ἔκει νά λατινοφρονοῦσι καί εἶναι τό κακόν πῶς ἀπό Ρωμαῖοι τῆς Ροῦμेलῆς γούκιμα καί θρόμμα, ὁποῦ οἱ γουελς τους ἠμποροῦ νά εἰπῶ φράγγον ποτέ δέν ἴδαν μέ τό νά διαδοῦν εἰς τήν Ρώμην ὅχι μόνον ἀλλάξαν τήν πίστιν τους ἀλλά καί πολεμοῦσι τὰ δόγματα τὰ ἀληθινά καί 'Ορθόδοξα τῆς 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας ὁποῦ μάς ἐπαράδωκεν αὐτός ὁ Χριστός, οἱ θεοί καί 'Ιεροί κληρικοί τοῦ Σωτήρος καί αἱ σύνοδοι τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἐπειδὴ μέλλομεν λοιπόν ἡμεῖς νά λέψωμεν ἀπό ἐδῶ παραγγέλλομεν τῇ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ νά στέκεσθε στερεοί εἰς τήν εὐσέβειαν σας καί 'Ορθόδοξίαν σας καί οἱ τοιοῦτοι λατινοφρονες καί φθορείς τῶν ἡμετ. συνειδήσεων νά μήν ἔχουν ποσῶς ἀκράσιν ἀπό λόγου σας ἀλλ' ὡς αἰρετικούς καί ἐχθροὺς τῆς σωτηρίας σας.

Καί α', ὁποῖος δέν ὁμολογεῖ καρδίᾳ καί στόματι, μάλιστα ὁποῖος λέγεται Ρωμαῖος καί τῆς 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας παῖδι καί εἶνε δαπτισμένος ρωμαϊκά χριστιανικά ὡς ἡμεῖς ἔπειτα νά μὴ ὁμολογῇ ὅτι τό Πανἄγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον, οὐσιωδῶς καί ὑποστατικῶς καί ὅτι χρονικῶς ἐκ Πατρὸς καί Υἱοῦ ὅστις δέν ὁμολογεῖ οὕτως ἀλλὰ λέγει ἐκ Πατρὸς καί Υἱοῦ ἐκπορεύεται τό Πνεῦμα, ἐκεῖνος ἅς εἶναι ἔξω ἀπὸ τῆν 'Εκκλησίαν μας καί νά μὴ ἔχη μαζί μας κοινωνίαν καί ἔστω 'Ανάθεμα.

β') 'Οποῖος δέν ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τό μυστήριον τῆς κοινωνίας πρόπει καί οἱ κοσμικοὶ νά μεταλαμβάνουν τό τίμιον καί ἄχραντον σῶμα καί τό αἷμα αἰμὴ λέρουν πῶς τό ἄχραντον σῶμα πρόπει νά κοινωνοῦν καί ὅχι τό αἷμα, ἔστω ἔξω τῆς 'Εκκλησίας καί 'Ανάθεμα.

γ') 'Οποῖος λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἰς τόν μυστικόν δεῖπνον εἶχεν ἄξιμον σῶν τοῦς 'Ιουδαίους καί ὅχι ἄριστον ἔνδομον ἡγῶν ψωμὶ ἀναθαρῶν, ἐκεῖνος ἅς εἶναι μακρὸν ἀπὸ

Πλαστὸν κείμενον

'Εκκλησίας ὀρθοδόξως δαπτισμένος καί ὅτι τό Πνεῦμα τό 'Άγιον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον, οὐσιωδῶς καί ὑποστατικῶς, καθὼς λέγει ὁ Χριστός εἰς τό Εὐαγγέλιον, χρονικῶς δὲ ἐκ Πατρὸς καί Υἱοῦ, ὁ τοιοῦτος ἅς εἶναι ἔξω ἀπὸ τῆν 'Εκκλησίαν μας καί ἔστω ἀναθεματισμένος.

δ) 'Οποῖος δέν ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τό μυστήριον τῆς 'Αγίας Κοινωνίας πρόπει καί οἱ Κοσμικοὶ νά μεταλαμβάνουν καί ἀπὸ τὰ δύο εἶδη τοῦ Σώματος καί Τιμίον Αἵματος, αἰμὴ λέγουν πῶς μόνον ἀπὸ τό Σῶμα καί ἀρκεῖ μόνον νά μεταλάβῃ τήν Σάρκα, ὅτι εἶναι ἐκεῖ καί τό Αἷμα, εἰς καρπὸν ὅπου ὁ Χριστός εἶπε καί ἔδωκε ξεχωριστά κάθε ἓνα, καί αὐτοὶ δέν τὰ φυλάττουν, οἱ τοιοῦτοι ἐτίωσαν ἀναθεματισμένοι.

ε) 'Οποῖος λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἰς τόν μυστικόν δεῖπνον εἶχεν ἄξιμον (λαίψον) καρδίας οἱ 'Εβραῖοι, καί ὅχι ἄριστον ἔνδομον, ἡγῶν ψωμὶ ἀναθαρῶν, ἅς ἦνε μακρὸν ἀπὸ ἡμῶν καί ἔστω εἰς τό ἀνάθεμα ὡς 'Ιουδαῖκά φρονῶν καί τὰ τοῦ 'Απολιναρίου καί τῶν 'Αρμενίων δόγματα προσφέρων εἰς τήν 'Εκκλησίαν μας διὰ τοῦτο καί ἐκ δευτέρου ἅς ἔχη τό 'Ανάθεμα.

ς) 'Οποῖος λέγει ὅτι ὁ Χριστός καί θεός ἡμῶν, ὅταν ἔλιθη νά κρίνῃ δέν ἔρχεται νά κρίνῃ ψυχὰς ὁμοῦ καί σῶματα, αἰμὴ ἔρχεται διὰ νά ἀναστήσῃ μόνον τὰ σῶματα, 'Ανάθεμα ἔστω εἰς αὐτόν.

ε) 'Οποῖος λέγει πῶς καί αἱ ψυχαὶ τῶν Χριστιανῶν ὅπου ἐιστανόησαν εἰς τόν κόσμον αἰμὴ δέν ἔκαμαν τὸν κανόνα τους, πηγάζουν εἰς τό κληρονομαστικόν πῦρ ὅταν ἀποθάνουν, ὅπου εἶνε φρενιὰ καί κόλασις καί κληρονομοῦνται, τὸ ὁποῖον εἶναι μύθος ἑλληνικῆς καί φρονῶν ὅτι δέν ὑπάρχει κόλασις αἰώνιος ὡς ὁ Μωυσαϊκὸς καί δίδουν ἀφορμὴν μὲ αὐτὸ ἐλεηθερίας εἰς τὸ νά ἀμαρτάνουν, 'Ανάθεμα ἔστω.

στ) 'Οποῖος λέγει πῶς ὁ Πάπας εἶναι κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας καί ὅχι ὁ Χριστός καί ἔχει ἐξουσίαν νά ἐμβάξῃ εἰς τόν Παράδεισον

Γνήσιον κείμενον

λόγον μας καί ἔστω 'Ανάθεμα αὐτῷ, ὡς 'Ιουδαῖκά φρονῶντι καί τοῦ 'Απολιναρίου καί τῶν 'Αρμενίων δόγματα περιφέρωντι εἰς τήν 'Εκκλησίαν διὰ τοῦτο καί ἐκ δευτέρου 'Ανάθεμα

ζ.) 'Οποῖος λέγει ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὅταν ἔλιθη νά κρίνῃ δέν ἔρχεται διὰ τὰς ψυχὰς ἀλλὰ ἔρχεται νά ἀναστήσῃ τὰ κορμιά 'Ανάθεμα εἰ.) 'Οποῖος λέγει πῶς αἱ ψυχαὶ τῶν Χριστιανῶν ὅπου ἐιστανόησαν εἰς τόν κόσμον τοῦτον αἰμὴ δέν ἔκαμαν τὸν κανόνα τους, πηγάζουν σῶν χωριστοῦν ἀπὸ τό κορμὶ εἰς καθαρτήριο πῦρ ὅπου εἶναι μύθος 'Ελληνικῆς, 'Ανάθεμα, ἐπειδὴ δίδουν ἐλεηθερίαν εἰς τὸ ἀμαρτάνειν τοῦς Χριστιανούς.

στ.) 'Οποῖος λέγει πῶς ὁ Πάπας τῆς Ρώμης εἶναι κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας καί ὅχι ὁ Χριστός 'Ανάθεμα, ὁποῖος ἐναντιώνεται εἰς αὐτὰ νά τὰ ἀνατρέψῃ καί νά τὰ χαλάσῃ 'Ανάθεμα

Ἐστὶς χριστιανοὶ μου σὰς παρακαλῶ διὰ τόν Κύριον καί διὰ τό συμφέρον τῆς ψυχῆς σας νά φυλάξεσθε ἀπὸ τοῦς λύκους τοῦτους, ὅποιοι καὶ ἂν εἶναι, καί τοῦτον τόν κόσμον συχρὰ νά τόν διαβάξῃτε εἰς τήν 'Εκκλησίαν διὰ νά γνωρίζῃτε τὰ κεφάλαια εἰς τὰ ὁποῖα ἔρχον νά σας πολεμοῦν οἱ τοιοῦτοι, οἱ ὁποῖοι ὄλην τους τήν ζωὴν δέν ἔμαθον ἄλλο, παρὰ πῶς τοῦς 'Ορθοδόξους Χριστιανούς ἔμας νά ἐναντιοῦνται διὰ νά γίνεταί παλιν ἡ φθορὰ καί ἡ κακοσύνη εἰς τό γένος μας ἀπὸ Ρωμαίου, ἀλλ' ἡμεῖς δέν ἀκούοντες τους, ἄς στέκωμεν στερεοὶ κατὰ τὸ δὴνατόν μας καί παρακαλεῖτε τόν Θεόν νά μὴν εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν διὰ τήν πίστιν ἀλλ' ὅταν εἶναι χρεῖα πολλὰ γλυκὴ εἶναι νά χύσῃ ὁ ἀνθρώπος τὸ αἷμα του διὰ τήν εὐσέβειάν του.

'Ομοίως εἰς τόσον πρόγμα δέν θέλει (νὰ) τὸ παραχωρήσῃ ὁ Θεός, διὰ νά εἶναι οἱ ἐναντίοι οὐδὲ τιποτένοι καί χάριτι Νοστοῦ ἀμαθῆς καί τυφλοὶ πλὴν φυλάξεσθε καί προσέχετε ἀπὸ τῶν τοιοῦτων καί ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός νά σας δο-ηθῇ νά σας εὐλογῇ καί νά σας χάρισῃ τήν εὐφροσύνην καὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἶναι μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Πλαστὸν κείμενον

μὲ τὰ γράμματά του καί συγχωρεῖ καί τὰ ὅσα ἀμαρτήματα ἔχει πράξει, ὁποῖος μὲ χρήματα λάβῃ ἀπὸ αὐτόν ἰνδουλεγεντζιῶνα (συγχωροχάρτι) 'Ανάθεμα ἔστω ὁ τοιοῦτος.

ζ) 'Οποῖος δέν ἀκολουθῆ τὰ ἔθιμα τῆς 'Εκκλησίας καθὼς αἱ ἐπιτὰ 'Αγία Οἰκουμένη καὶ τὸ 'Αγιον δεσποσιον καὶ τὸ 'Αγιον Πάσχα καὶ τὸ Μηνολόγιον καλῶς ἐνομοθέτησαν νά ἀκολουθῶμεν, καί θέλει νά ἀκολουθῆ τὸ νεοφεύροτον Πασχάλιον καὶ νέον Μηνολόγιον τῶν ἀθέων 'Αστρονόμων τοῦ Πάπα καί ἐναντιώνεται εἰς αὐτὰ ὅλα καί θέλει νά ἀνατρέψῃ καί νά χαλάσῃ τὰ πατροπαράδοτα δόγματα καὶ ἔθιμα τῆς 'Εκκλησίας, ἅς ἔχη τὸ 'Ανάθεμα καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας καὶ τῆς τῶν Πιστῶν 'Ομνήσεως ἅς εἶνε.

η) 'Εστὶς δὲ οἱ Εὐσεβεῖς καί 'Ορθόδοξοι Χριστιανοὶ μένετε ἐν οἷς ἐμάθατε καί ἐγεννήθητε, ἀνετρέφητε καί ὅταν τὸ καλέσῃ ὁ καιρὸς καί ἡ χρεῖα αὐτὸ τὸ αἷμα σας νά χύσετε διὰ νὰ φυλάξετε τήν Πατροπαράδοτον πίστιν καὶ ὁμολογίαν σας καὶ φυλάξεσθε ἀπὸ τῶν τοιούτων καὶ προσέχετε ἵνα καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός σὰς βοηθῆ ἅμα καὶ ἡ εὐχὴ τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἶναι μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Ἐστὺς ἀπὸ Θεανθρώπου ἀεργ' (1583) Ἰνδικτιῶνος ἰδ' Νοεμβρίου κ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας

Ὁ 'Αλεξανδρείας Σιλβεστρος

Ὁ Ἱεροσολύμων Σιμφράνιος

Καί οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου παρόντες.

Ἐμποιοῖ ἀληθῶς κατάπληξιν τὸ γεγονός· ὅτι οἱ δημοσιοῦσαντες τὸ πλαστὸν τοῦτο κείμενον ἔθηκαν ἐπιγραφὴν ὑπάρχουσαν καὶ ἐπὶ τῆς παραποιηθείσης ἀπαντήσεως τοῦ Ἱερεμίου β', πρὸς Ἀρμενίους, δὲν ἐπρόσεξαν δὲ τοῦλάχιστον οἱ λογιώτεροι· ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, οὐδὲ εἰς τὰ λεκτικά, γραμματικά καὶ συντακτικά σφάλματα. Τὸ ὄνομα «Σιγίλλιον» καὶ ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὸ «Σιγίλλιον» τοῦτο, τὸ ἐκδοθὲν κατόπιν δῆθεν τῆς Συνοδικῆς διασκέψεως τοῦ 1583, ἀπέστειλεν ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας πρὸς ἀπάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ἐρευνήσῃσι ἂν ποτε Σύνοδος τις ἐξέδωκε «Σιγίλλιον» διὰ ζητήματα δογματικῆς φύσεως¹ καὶ δὲν παρετήρησαν ὡσαύτως ὅτι ὁ ἀρχικὸς συντάκτης τοῦ ἐγγράφου καλεῖ αὐτὸ «Τόμον», «κατὰ τούτων σκοπὸν ἔχοντες τὸν παρόντα τόμον καταλείπειν». Τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἐπαναλαμβάνει ὁ Δούκαρις καὶ ἐν τῷ παραποιηθέντι τέλει «τοῦτον τὸν τόμον συχνὰ νὰ τὸν διαβάζητε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν». Ἀρμύζει δὲ ὁ ὅρος «Τόμος» εἰς τοιοῦτο ἐγγράφον, οὐδαμῶς ὅμως ὁ ὅρος «Σιγίλλιον». Τὸ ὄνομα εἰς ὡσαύτως «σύγγραμμα» («ἵνα μὴ τοῖς ἀπλουστέροις φορτικὸν εἴη τὸ σύγγραμμα») ὄχι Σιγίλλιον. Δὲν παρετήρησαν ὡσαύτως ὅτι ὁ «Τόμος» ἀπευθύνεται εἰδικῶς μὲν πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους τοῦ Τριγούστου τῆς Μολδοβλαχίας, γενικώτερον δὲ πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, καὶ ὅτι δὲν λέγεται ὅτι ἀποστέλλεται ὡς «Σιγίλλιον» πρὸς ἀπάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι ὁ συντάξας τὸ κείμενον ὑπέστη ἐπιθεσίαν παρὰ τῶν λατινοφρόνων («ἀσπονδὸν πόλεμον ἤγειραν καθ' ἡμῶν») ἐν Τριγούστῳ, καὶ τέλος δὲν ἀπέστειλεν ἀλλ' ἐγκατέλιπε τὸν «Τόμον» ὅπως συνεχῶς ἀναγινώσκεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὑπάρχουσι λοιπὸν καταφανέσταται μαρτυρίαι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ Συνοδικοῦ ἐγγράφου. Καὶ ὁ μὲν μεγαλόσχημος Ἰάκωβος Νεασκητιώτης ἐνόθευσε καὶ οἰκτρῶς παρεμόρφωσε τὸν «Τόμον» τοῦ Λουκάρως, διαστρέφας τὸ κείμενον καὶ εἵκοθεν προσθέσας τὸν 7ον ἀναθεματισμὸν, ἀλλὰ δὲν ἔθηκε τὴν χρονολογίαν καὶ τὰς ὑπογραφάς, ὡς καταδεικνύει ἡ φωτογραφικὴ ἀποτύπωσις τοῦ τέλους τῆς γενομένης ὑπ' αὐτοῦ παραποιήσεως, ἐκ τοῦ κώδικος 772 τῆς Μονῆς ἀγ. Παντελεήμονος, ἢ ἀνωτέρω παρατεθεῖσα. Τοιοῦτό τι δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐν τῷ κώδικι 285 Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ νοθευθὲν καὶ παραποιηθὲν ἐγγράφον τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου Λουκάρως ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου τελειώνει διὰ τῷ «Ἀμήν», ἀνευ χρονολογίας καὶ ἀνευ ὑπογραφῶν, ἀλλ' οἱ νεώτεροι «Ζηλωταὶ» παλαισημερολογίτικι προσέθηκαν τὴν αὐτὴν χρονολογίαν καὶ τὰς αὐτὰς ὑπογραφάς, ἃ· ἔχει καὶ τὸ ἀνωτέρω δεύτερον πλαστὸν ἐγγράφον, τὸ ἐπὶ τῆς πρὸς Ἀρμενίους ἀπαν-

τήσεως τοῦ Ἱερεμίου β'. στηριζόμενον, παραλαβόντες προδήλως τὰ ὄνόματα καὶ τὴν φράσιν «Καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου παρόντες» ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Νεασκητιώτου παραπλασθέντος κειμένου τῆς περὶ τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου Πράξεως. Τὴν πρὸς Ἀρμενίους ἀπάντησιν συνυπέγραψε μόνος ὁ Ἀλεξανδρείας Σιλδέστρος, ἀλλ' οἱ «Ζηλωταὶ» ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πλαστὸν κείμενον προσέθηκαν οὐ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου ἀλλ' ἐπεσημείωσαν καὶ τὸ «καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου παρόντες», ἐνφ. ὡς ἐδείξαμεν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἱερεμίου β'. πρὸς τοὺς Ἀρμενίους, αὕτη συνετάχθη ἐν διασκέψει αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλδέστρου. Ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων μεταβὰς τῷ 1584 εἰς ΚΠολιν συμμετέσχεν ἄλλων σχετικῶν διασκέψεων¹, ἀλλ' ἐν τῇ διασκέψει τοῦ προηγουμένου ἔτους μετέσχε μόνον ὁ Σιλδέστρος. Πητῶς τοῦτο δηλοῖ ὁ Ἱερεμίας β'. ἐν ἀρχῇ τῆς πρὸς Ἀρμενίους ἀπαντήσεως «Ἡ Μετρούτης ἡμῶν διασκεψαμένη μετὰ τοῦ Μακκαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας». Τῆς διασκέψεως τοῦ 1583 δὲν μετέσχον προφανῶς καὶ Ἀρχιερεῖς, διότι ἄλλως θὰ ἐδήλου τοῦτο ὁ Ἱερεμίας, ὡς τὸ ἐδήλωσεν ἐν τῇ Πράξει τῆς Συνόδου τοῦ 1593, «συνεδρευόντων καὶ τῶν πανιερωτάτων Ἀρχιερέων». Ἐφ' λοιπὸν οὔτε ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων οὔτε ἄλλοι τινὲς Ἀρχιερεῖς μετέσχον τῆς διασκέψεως τοῦ 1583, οἱ νοθεύσαντες τὴν ἀπάντησιν πρὸς τοὺς Ἀρμενίους προσέθηκαν καὶ τοῦ Σωφρονίου τὸ ὄνομα ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς καὶ τὴν φράσιν «Καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Συνόδου», προφανῶς ἵνα φανῇ ὅτι πρόκειται περὶ «Συνοδικοῦ ἀναθεματισμοῦ» ὡς ἐπιμένουσι νὰ χαρακτηρίζωσιν αὐτόν. Τὰς αὐτὰς δὲ ὑπογραφὰς καὶ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν προσέθηκαν ὑπὸ τὸ παραποιηθὲν καὶ νοθευθὲν κείμενον τοῦ Κυρίλλου Λουκάρως!

Οὕτως ἐγαλκεύθησαν τὰ νόθα καὶ πλαστὰ κείμενα τῶν δῆθεν «Συνοδικῶν ἀναθεματισμῶν» καὶ «ἐπιτιμίων», δι' ὧν τηλικούτος προὐκλήθη θόρυβος ὑπὸ τῶν ἐλαχίστων «Ζηλωτῶν» Ἀγιορειτῶν, ἑξαπατησάντων καὶ ἄλλου, οἵτινες, καλῇ τῇ πίστει, παρεδέχθησαν τὰ κείμενα ἐκεῖνα ὡς γνήσια καὶ ὡς παρὰ Συνόδων προερχόμενα. Δὲν ἦ ὁ δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις τὴν ἐν κρυπτῷ γενομένην νοθείαν πρὸς παραπλάνησιν τῶν πιστῶν. Ἦσκησαν δὲ τοιαύτην ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν καὶ ἀποκύσιν ἔτι οἱ ψευδεῖς ἀναθεματισμοί, ἐμποιοῦντες φρίκην εἰς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς, τοὺς ἀκούοντας ἢ ἀναγινώσκοντας αὐτούς, ὥστε ἱκανοὶ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὄντως εὐσεβεῖ καὶ πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας

1. Σιγίλλια (ἐκ τοῦ λατιν. Sigillum, κυρίως σφραγὶς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, κατ' ἐπέκτασιν δίπλωμα, ἐφ' οὗ τίθεται σιγίλλιον) συνήθως ἐξεδίδοντο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς διάφορα Σταυροπηγιακὰ Μοναστήρια ἢ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα κυρωτικὰ τῶν προνομίων αὐτῶν.

1. Χρυσοστόμου Παλαδοπούλου (Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν). Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, σ. 482. Περὶ ἄλλων σχετικῶν ἐγγράφων τοῦ Ἱερεμίου β' ἰδὲ Ph. Meyer, Die theol. Litteratur der gr. Kirche im XVI Jahrhundert. Leipzig 1899. σ. 92, 93.

τέκνα, ἐκ φέδου τοῦ ἀναθέματος, μένουσι μακρὰν αὐτῆς.

Ἄλλ' ἤδη, διὰ τοῦ παρόντος ἐλέγχου, θεῖα συν-ἀρσει, ἀποκαλύπτεται ἡ ἀλήθεια. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀπάτη δὲν δύναται νὰ ἰσχύσωσιν ἐπὶ μακρόν, «οὐ γάρ, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ρῆσιν τοῦ Κυρίου, ἐστὶ κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ» (Λουκ. 8,17).

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῷ νέῳ ἔτει ἀντήλλαξεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἑορτία τηλεγραφήματα καὶ γράμματα πρὸς τοὺς Προέδρους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ὡσαύτως ἀπηύθυνε πρὸς τὸν λαὸν κατάλληλον τῆ περιστάσει Ἐγκύκλιον.

—Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων ἐπεσκέφθησαν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον οἱ παρεπιδημούντες ἐν Ἀθῆναις Ἀρχιερεῖς, ἱκανοὶ τῶν ὑπουργῶν καὶ ἄλλοι, ὑποβαλόντες τὰ σέβη αὐτῶν. Ὡσαύτως ὁ κ. Πρωθυπουργός, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Παπαδάτου ἐπεσκέφθη χθὲς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων τὸν Μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐγένετο συζήτησις καὶ διὰ τὸ ἀσκούμενον ὑπὸ τοῦ Κράτους, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Δήμων ἔργον φιλανθρωπίας. Κατὰ τὴν συζήτησιν διεπιστώθη ὅτι ἐφέτος, ὡς ἐπεβάλλετο ἄλλωστε ὑπὸ τῶν δυσχερῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας διέρχεται ὁ λαός, ἔχει ὀργανωθῆ πολὺ καλύτερον ἢ περιθάλψις τῶν ἀπόρων, διατεθέντων μέχρι τοῦδε ἀρκετὰ σημαντικῶν ποσῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένετο λόγος διὰ τὰ ἀποφασισθέντα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως μέτρα πρὸς μνιμωτέραν ἀνακούφισιν τῶν ἀπόρων μέσω τῶν δήμων, ὃ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ὑπέδειξε διάφορα μέτρα, τὰ ὅποια δύναται ἀκόμη νὰ ληφθοῦν καθὼς καὶ διάφορους πόρους ὑφιστάμενους, ἀλλὰ μὴ χρησιμοποιουμένους ἢ χρησιμοποιημένους κακῶς. Ὁ κ. Βενιζέλος ἀνέθετεν εἰς τὸν κ. Παπαδάτον ὅπως συνεργασθῆ ἐντὸς τῆς προσεχούσας ἑβδομάδος μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου προκειμένου νὰ θέσῃ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Μακαριώτατου ὑπ' ὄψει τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Μεγαλοκοπούλου ἐπιτροπῆς ἐξ ὑπουργῶν, ἧτις θὰ εισηγηθῆ τὰ γενικώτερα μέτρα διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀπόρων.

—Χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἐψάλλη σήμερον τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν δέσεις ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς «Ἑβδομάδος τοῦ παιδιοῦ». Παρέστησαν ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως, ὁ ὑπουργός τῆς Προνοίας κ. Ἰασακίδης, ὁ ὑφυπουργός κ. Παπαδάτος, ὁ πρόεδρος τῆς γερουσίας κ. Κάβουρας, ὁ κ. Δοξιάδης ὁ κ. Κοτζιάς, οἱ λοιποὶ κυρίαὶ καὶ κύριοι οἱ μετασχόντες τῶν ἐργασιῶν τοῦ πατριωτικοῦ ἰδρύματος καὶ ἄλλοις κόσμος. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ παρατάχθησαν τὰ παιδιὰ τοῦ ὄρφανοτροφείου Χατζηκώστα τῶν παιδικῶν ἐξοχῶν Βούλας καὶ ἄλλων ἰδρυμάτων καὶ εἰς τὴν πλατεῖαν αἱ μουσικαὶ τοῦ ναυτικοῦ, τοῦ δήμου καὶ τοῦ ὄρφανο-

τροφείου. Μετὰ τὴν δέησιν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, προσεφώνησε τὰ παιδιὰ τοῖσας ὅτι ἐκείνο τὸ ὄποιον γίνεται ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς νὰ τὰ κάμουν νὰ αἰσθανθοῦν τὴν συγκίνησιν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Ὁ σκοπός, εἶπε, τοῦ πατριωτικοῦ ἰδρύματος καὶ τῆς κοινωρίας ποὺ καταβάλλουν τόσας φροντίδας γιὰ σὰς δὲν εἶνε μόνον νὰ σὰς δώσῃ ἐνδύματα καὶ τροφήν. Ἀποβλέπουν κυρίως νὰ σὰς ἀναπτύξουν τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλληλεγγύης καὶ πάσης ἐν γένει ἀρετῆς, νὰ σὰς κάμουν μὲ μίαν λέξιν καλοὺς ἀνθρώπους. Εὐχομαι, κατέληξε νὰ φανῆτε ἀντάξιοι τῶν προσδοκίῶν τῶν καὶ νὰ ἀποδώσῃτε τοὺς καρποὺς οἱ ὅποιοι ἀναμένονται ἀπὸ σὰς.

—Διὰ διατάγματος δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 396 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως συγχωρεῖται ἡ ἰ. μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν τῆς ἰ. μητροπόλεως Γρεβενῶν, εἰς τὴν ἰ. μονὴν τοῦ Σπηλαίου τῆς αὐτῆς μητροπόλεως, ἀκυρουμένου τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου τοιοῦτου.

—Ὡσαύτως διὰ διατάγματος δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 392 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καθορίζονται 51 ἐνοριακοὶ ναοὶ τῆς ἰ. μητροπόλεως Λαγκαδᾶ.

—Ὁμοίως διὰ Διαταγμάτων, τὸ χωρίον Καστέλιον τοῦ τ. δ. Κλειτορίας τῆς ἰ. μητροπόλεως Καλαβρύτων ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Ὁ συνοικισμὸς Βυτουμᾶ τοῦ τ. δήμου Αἰγινίου τῆς μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν ἀποσπώμενος ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Παρασκευῆς ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ὁ Συνοικισμὸς Ν. Συνασῶς τῆς ἰ. Μητροπόλεως Χαλκίδος ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου. Τὸ χωρίον Πετρωτῶν τῆς ἰ. Μητροπόλεως Πατρῶν, ἀποσπώμενον ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Μοίρας, ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ὁ Συνοικισμὸς Ἀπιδεῶνος τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως, ἀποσπώμενος ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Ριόλου, ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν. Τὸ χωρίον Βατώντας τοῦ τ. δ. Μεσαπίου τῆς ἰ. Μητροπόλεως Χαλκίδος ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Τὸ χωρίον Καρμεσινεῶν ἀποσπώμενον ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Καρέων τοῦ τ. δ. Δύμης τῆς ἰ. Μητροπόλεως Πατρῶν, ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος. Ὁ Συνοικισμὸς Βάλτου τῆς Κοινότητος Κάτω Κλειτορίας τῆς ἰ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων, ἀποσπώμενος ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῆς εἰρημένης Κοινότητος, ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Τὸ ἐν τῇ θέσει Σάκη τῆς περιφερείας Ἐρατεινῆς τῆς ἰ. Μητροπόλεως: Φωκίδος κείμενον ἐξωκλήσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου ὑπάγεται εἰς τὸν ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Ἐρατεινῆς. Ὁ συνοικισμὸς ἁγίου Σώστη ἀποσπώμενος ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ χωρίου Διλόφου τοῦ τ. δ. Σπερχειᾶδος τῆς ἰ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος ἀποτελεῖ ἰδίαν ἐνορίαν μετὰ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου.

—Τὸ Ἰπουργεῖον Παιδείας δι' ἐγκυκλίον ἐκοινοποίησε τὰ ἐξῆς: Κατόπιν τῆς διὰ τῶν δυνάμει τοῦ

νόμου 5148 ἀβρόως προκηρυχθεισῶν ἐφημεριακῶν ἐκλογῶν δημιουργηθείσης καταστάσεως, παρατείνουμεν τὴν διὰ τῆς προγενεστέρας ἡμῶν ὡς ἄνω ἐγκυκλίου ταχθεῖσαν προθεσμίαν, ὀρίζοντες ὡς τελευταίαν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ γίνωσι δεκτοὶ πρὸς φοίτησιν κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος εἰς τὰ κατὰ τὸν νόμον 5142 Ἱερατικὰ Φροντιστήρια οἱ ἐκλεγέντες ἐφημέριοι, τὴν 15ην Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. Συνεπῶς κρίνεται σκόπιμον, ὅπως ἀνασταλῶσιν ἀπὸ τοῦδε καὶ αἱ ἐκλογαὶ διὰ κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων, ἐπαναληφ' ὡς δ' αὐτὰ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἔξῃς, ἵνα οἱ ἐκλεγησόμενοι φοιτήσωσιν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους εἰς Ἱερατικὰ Φροντιστήρια.

—Ἡ ἱερά σύνοδος ἀπηύθυνε τῆς ἐξῆς ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς σεβ. ἱεράρχας: Τὸ κεντρικὸν συμβούλιον τοῦ ΟΔΕΠ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10.078 ἐν. ἔτ. ἐγγράφου αὐτοῦ ἀνακοινούται τῇ ἰ. συνόδῳ ὅτι, παρὰ πάσας τὰς μέχρι τοῦδε καταβληθείσας ὑπ' αὐτοῦ συντόνους καὶ ποικίλας προσπάθειάς, ἀφ' ἑνὸς πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ἀπαιτουμένων στοιχείων διὰ τὴν ἐπιτυχῆ πρόσδον καὶ πραγματοποίησιν τῆς ρευστοποιήσεως, ἀφ' ἑτέρου πρὸς διαχωρισμὸν τῆς διατηρητέας καὶ ἐκπονητέας μοναστηριακῆς περιουσίας, ὠρισμέναι μητροπόλεις καθυστεροῦσιν εἰσέτι, ἢ δὲν προέβησαν εἰς τὰς ἀπαιτουμένας ἐνεργείας, διὰ τὸν χωρισμὸν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἢ καὶ συναμφότερα παρημέλησαν. Ἐκ τῆς παραλείψεως ταύτης τὰ μέγιστα δυσχεραίνεται τὸ κύριον καὶ οὐσιώδες ἔργον τοῦ ΟΔΕΠ, ἢ ρευστοποίησις, καὶ ἀπειλεῖται ἀποτυχία αὐτοῦ. Ἡ ἰ. σύνοδος μετὰ λύπης ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐγγράφου τούτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λεπτομερειῶν καὶ διηπορησέ, πῶς εἰς τοιαύτης σημασίας καὶ σπουδαιότητος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἔργον οὐ μόνον δὲν καταβλήθη ἢ ἀπαιτουμένη ἐπιμέλεια καὶ φροντίς, ἀλλὰ παρουσίασθη καὶ παράλειψις καθήκοντος, προκαλέσασα παρὰ τοῖς ἀρμοδίους τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην τῆς ἐπεμβάσεως τῆς ἰ. συνόδου. Ἡ ἰ. σύνοδος, διαπέμποῦσα συνημμένως ἀντίγραφον τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου τοῦ ΟΔΕΠ καὶ ἐπικαλουμένη τὴν ἐπ' αὐτοῦ προσοχὴν τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν καθ' ἡμᾶς ἰ. μητρόπολιν, σπεύδει νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς ἵνα, εὐθύς ἅμα τῇ λήψει τῆς παρουσίας, προβῆτε εἰς ταχείας καὶ ἀποτελεσματικὰς ἐνεργείας διὰ τὴν ἀκριβῆ κατὰ πάντα ἐκτέλεσιν τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ΟΔΕΠ, πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ρευστοποίησης, διότι ἄλλως δὲν θὰ καταστή δυνατὸν νὰ καταβαλλῶνται εἰς τοὺς σεβ. ἀρχιερεῖς τὰ ἐπιδόματα αὐτῶν καὶ νὰ πληρῶνται αἱ λοιπαὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγκαι. Παρακαλεῖ δ' ὑμᾶς, ὅπως ἀναφέρητε αὐτῇ τὰς ἀμέσους ὑμετέρας ἐνεργείας, ἐν καιρῷ δὲ τὰς μελετωμένας περαιτέρω τοιαύτας, πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν ὑμῶν.

—Τῇ προπαραελθούσῃ Παρασκευῇ καθ' ἣν ὦραν συνεδρίαζεν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπ.σκεφθεὶς αὐτὴν ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος ἡγαρίστησε τοὺς κ. κ. Καθηγητὰς διὰ τὰς πολυτίμους ἐπιστημονικὰς αὐτῶν συμβολὰς εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐναίσιμα» ἐκδοθέντος τιμητικοῦ τόμου ἐπὶ τῇ 35ῃ ἐπετηρίδι τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως. Ἡ Α. Μ. χαρακτηρίσασα τὸν τομὸν καὶ ὡς μίαν

ἀρίδην ἐνδείξεν τῆς παρ' ἡμῖν προαγωγῆς τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, τόσοσιν γονίμως καὶ δοκίμως καλλιεργουμένης ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, ἢς καὶ αὐτὸς ὑπῆρξεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη μέλος, πύχθη ὅπως συχναίως παρουσιάζονται τοιαῦται εὐκαιρίαι εἰς ἐπιστημονικὰς δημιουργίας. Ὁ Κοσμητὼρ τῆς Σχολῆς κ. Ν. Δούβαρις συγχαρεῖς καὶ ἐκ τῆς ἀφορμῆς τῆς ἐπισκέψεως ταύτης τὴν Α. Μ. ἐκ προσώπου τῆς Σχολῆς πύχθη ὅπως ἐξακολουθήσῃ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου πλουτίζουσα τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, μετ' αὐταλλαγῆν δὲ γνῶμῶν καὶ ἐπὶ τινῶν ἐκ τῶν ἐπασχολούτων τὴν Σχολὴν ζητημάτων ἢ Α. Μ. ἀπήλθε προπεμπόμενος ὑπὸ τῶν καθηγητῶν μετ' ἐνδείξεων πολλῆς εὐλαβείας.

—Ἡ Α. Μ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (20 λήγοντος) τὰ ἐγκαίρια τοῦ νεοτεύτου κέντρου τοῦ θρησκευτικοῦ κοινωνικοῦ συλλόγου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μενάνδρου 4. Μετὰ τὴν ὁμίλιαν τοῦ Προέδρου κ. Π. Βαρυμποπιώτου λογοδοτήσαντος ἐπὶ τῆς μέχρι τοῦδε συντελεσθείσης ὑπὸ τοῦ συλλόγου ἐργασίας καὶ ἐκθέσαντος τὸ πρόγραμμα τῆς μελλοντικῆς δράσεως αὐτοῦ, λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακαρ. ὠτάτος ἐπήνεσε τὴν εἰκοσιπενταετῆ κοινωφελῆ δράσιν τοῦ πρώτου εἰς τὸ εἶδος τοῦ παρ' ἡμῖν συλλόγου τούτου, ἐκφράζων δὲ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπένειμε τὸν τίμιον Σταυρὸν εἰς τὸν πρόεδρον αὐτοῦ τιμῶν οὕτως ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ πάντα τὰ μέλη τοῦ συλλόγου. Ἀκολουθῶς ὁμίλησαν ὁ κ. πρωθυπουργὸς καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Ἀθηναίων ἐκφράσαντες τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Δήμου. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μ. ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίρια καὶ τῆς λαϊκῆς σχολῆς καὶ ὁμίλησε περὶ τοῦ κηρύγματος τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ὡς προτύπου συγκεχρονισμένου κηρύγματος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Καθ' ἣ ἐξ Ἱεροσολύμων πληροφορούμεθα ἡ Ἱερά σύνοδος καταρτίσασα τὸν κατάλογον τῶν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐκλεξιμῶν περιλαμβάνοντα 12 ὀνόματα ἁγιοταφίτων ἱεραρχῶν καὶ πατέρων διεβίβασεν αὐτὸν πρὸς τὴν τοπικὴν κυβέρνησιν πρὸς ἐγκρισιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Εἰς πληρώσιν τῆς προσφάτως κενωθείσης ἑδρας τῆς μητροπόλεως Πηλουσίου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ὁ μητροπ. Πτολεμαῖδος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ σεβ. Παρθένιος. Διὰ τὴν ἀρτιούστατον δὲ μητρόπολιν Καρθαγένης ἐξελέγη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Πατριαρχείων Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος. Τῆς μητροπόλεως ταύτης ὁ ἰδρυτικὸς τόμος δημοσιεύεται ἐν τῷ «Πανταίνῳ», ὁ δὲ τίτλος τοῦ νέου μητροπολίτου εἶνε «ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Μαυριτανίας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Οἱ ἐν ὑπερορίᾳ διατελοῦντες ἱεράρχαι δι' ἐπιστολῆς αὐτῶν πρὸς τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον παρεκάλεσαν ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς διοικήσεως τῶν θρόνων αὐτῶν ἐνισχύουσα τοὺς ἀρμοδίους ὑπαλλήλους εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου τῶν.

—Ἡ Α. Μ. ἔλαβε τηλεγράφημα καὶ γράμμα παρὰ τοῦ σεβ. μητροπ. Πάφου κ. Λεοντίου ἐκ Κων/πόλεως, πληροφοροῦντος ὅτι εὐρηται ἐκεῖ προσηκόντως ξενιζόμενος ἐν τῷ Οἴκῳμ. Πατριαρχείῳ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ Θ' ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,"

ΝΟΜΟΙ

Νόμος 5187: Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 257.—*Νόμος 5142*: Περὶ ἰδρύσεως Ἱερατικῶν Φροντιστηρίων 262. *Νόμος 5148*: Περὶ ναῶν καὶ ἐφημερίων 273. Ἐπί των νόμων περὶ ναῶν καὶ παρεκκλησίων νόμων (ἐπίσημοι διαγραφῆσις ὡς πρὸς τινὰ ἄτοπα) 394. Σχέδιον νόμου περὶ Ἱερατικοῦ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 395.

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Περὶ τῆς κανονικῆς περιβολῆς τοῦ ἐλληνικοῦ ὀρθοδόξου κλήρου 33. Περὶ μισθώσεως τῶν ὑπὸ τὴν διοίκειν τοῦ ΟΔΕΠ ὑπαγομένων κτημάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ μοναστηριακῆς περιουσίας 225. Περὶ ὄρων καὶ τρόπου ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν ἀκινήτων 241. Περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησ. περιουσίας καὶ περὶ συγχωνεύσεως τῶν μικρῶν μονῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων 329.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Ἐγγράφων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν (περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας) 377.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐγγράφων τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ τοῖς ἡμιγυμνασίοις 3. Ἀνακοίνωσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς περὶ ψευδολόγων δημοσιευμάτων 36. Ἐγγράφων TAKE 84. Ἐγκύκλιος ὑπουργείου θρησκευμάτων περὶ ἀπολογισμῶν τῶν ναῶν καὶ τῶν νομίμων κρατήσεων τοῦ TAKE 89. Ἐγκύκλιος ΟΔΕΠ περὶ ἀπογραφῆς καὶ ἀποτιμήσεως τῆς ἐκκλησ. περιουσίας 163. Ὁδηγία ΟΔΕΠ περὶ τῶν πρὸς τὸ Κεντρ. Συμβούλιον ἀναφορῶν 169. Καταδικαστικὸν βούλευμα τοῦ Ἀρείου Πάγου περὶ τῶν οὐνιτῶν 245. Καταστατικὸν τοῦ TAKE 289. Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱεραποστολῆς 386. Ἀνακοίνωσις ΟΔΕΠ περὶ τῶν ὄρων καὶ τοῦ τρόπου ἐκποιήσεως τῶν μοναστηριακῶν ἀκινήτων 396.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν πρὸς τὸν Οἶκον. Πατριάρχην ἐπὶ τῷ Πάσχα 113. Βελιγραδίου Βαρνάβα πρὸς Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν ἐπὶ τῷ Πάσχα 129. Κύριον Κυρίλλου πρὸς Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν ἐπὶ τῷ Πάσχα 145.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν πρὸς τὸν κλῆρον περὶ ἐξασθενήσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος 17. Ἐγκύκλιος τοῦ ἐξάρχου τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου Μητροπ. Κορινθίας Δαμασκηνοῦ πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους Ἑλλήνας Ἀμερικῆς 73. Ἐγκύκλιος σεβ. μητροπ. Σάμου Εἰρηναίου περὶ παλαιοημερολογιτῶν 90. Ἐγκύκλιος τοῦ σεβ. Σύρου περὶ ἐκφορᾶς τῶν ἐκδημούντων 178.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Χ. Στεφανοπούλου, Περὶ πιστώσεων ἐν τοῖς προϋπολ. τῶν ναῶν ὑπὲρ ἐκκλησ. σκοπῶν 156. *Τοῦ αὐτοῦ* περὶ ἐκλογῆς ἢ διορισμοῦ ἐνοριακῶν ἐπιτρό-

πων 354. *Ἀλίκουλης*, Περὶ τοῦ τίνας οἱ νόμιμοι ἐνοριακοὶ ἐλόγους 574. *Χ. Στεφανοπούλου*, Περὶ διαζυγίων ἐν τῇ ἀλλοθῆπῃ 414.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Α' Πανελλήνιον συνέριον τῶν θεολόγων καθηγητῶν 18. *Π. Ι. Μπρατσιώτου*, Ἐπὶ τῇ ἐσοτῇ τῆς Ὀρθοδόξιας 65. *Δ. Κακλαμάνου* Περὶ τὰς ξένας (ἐν Ἑλλάδι) σχολὰς 66. *Γρηγορίου Παπαμιχαήλ* Ὁ «διωγμὸς» (περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ξένων σχολῶν) 81, 91, 97, 105 117. *Γρηγ. Παπαμιχαήλ* «Ἡ βασιλεὺς καὶ κυρία» 114. *Γ. Η.* Ὁ ὑπερτατος Δυνάστης τοῦ κόσμου (περὶ τῆς τύχης τῆς Κύρου) 369. *Γ. Π.* Εἰς πόλις; κυρίας ἀνήκει (ἐπὶ τῇ 13ῃ τῆροδι τῆς ἀνακομῆς τοῦ μεγάλου πολέμου) 380. *Γ. Π.* Ἡ παράδοξις ἀντινομία 385. *Γ. Π.* Ἡ κλεις τοῦ προσβλήματος 393. *Γ. Π.* Ἡ πλήρωσις τοῦ κενοῦ 401. *Γ. Π.* Ἡ θρησκεία τῶν οἰκτιρῶν 409. *Φλωρίνης Χρυσοστόμου* Χρυστούγεννα 417.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ

Γ. Π. Ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀγ. Ὁρους (περὶ τῆς ἁρμογῆς τοῦ σεβ. Βάρνης; Συμεῶν) 120. *Κ. Ι. Δουβουνιότου* Τὸ Οἶκον. Πατριάρχην (ἐπὶ τῆς ἀρμογῆς τοῦ Βάρνης Συμεῶν) 129. Τὸ Ἀνωτικὸν 161. Τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σαλώνων Ἡσαίου (ἐν Ἀμφίσσῃ) 220. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: Εἰγήγησις τοῦ Μακαρ. Προέδρου 313. Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης (πίναξ ὀνομαστικῶς) 338. *Ἀρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδου*, Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὰ Σοβιετ 354.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Βασιλείου Μ. Βέλλα Τὸ Ἰσραηλιτικὸν Πάσχα 115. *Ἀρχιμ. Μ. Κωνσταντινίδου* Αἱ Γραφαὶ (περὶ τῆς δράσεως τῆς ἀγγλ. Βιβλικῆς Ἐταιρείας) 348. *Γεω. Κονιδάρη* Ἀνεύρεσις νέου χειρογράφου τῆς Κ. Διαθήκης 389.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

Ἀρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδου Θεολογούμενα καὶ Σχολαὶ σκέψεως 154. *Π. Μπρατσιώτου*, Ἀυθεντία καὶ ἐλευθερία ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ θεολογίᾳ 217, 231, 248, 300, 322.

ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Ἀρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδου, Διαζύγια καὶ ἐπαναληψίς τοῦ γάμου (ἐν Ἀγγλίᾳ) 203.

ΛΑΤΡΕΙΑ

Δ. Μωραΐτου Ἡ Χριστιανικὴ λατρεία κατὰ τὸν ἀποστολικὸν αἰῶνα 50. *Θεοδώρου Καστανᾶ* Ἡ προσωπικότης τοῦ Ἱεροκήρυκος 83, 98, 106, 122, 146, 156, 171, 195.

ΘΕΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ἐμμανουήλ Μυτιληναίου Ἡ νηολαία τῶν ὀρθοδόξων ἐθνῶν 27. *Γόργυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Πολυκάρπου* Ἡ γυνὴ καὶ αἱ ἐκλογαὶ 305. *Ethan Colton*—*Θυατείρων Γερμανοῦ*, Κομμουνισμὸς καὶ Θρησκεία 321, 347, 353, 361, 381, 389, 402. *Ἐμ-*

μανουήλ *Μυτιληναίου*, Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ νεολαία μας 403.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Π. Ν. Τρεμπέλα Οἱ λαῖκοι ἐν τῇ ὁμοδοξίᾳ Ἐκκλησίᾳ 20, 25, 33, 49. Τὸ ζήτημα περὶ τῆς περιβλήτης τῶν οὐνιτῶν κληρικῶν ἐν Συρίᾳ 41. *Κ. Δουβουνιώτου* Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς 43. Ἕλληνες καὶ Βατικανὸν (πρῶτος τοῦ ὑπουργ. συμβουλίου τοῦ 1875) 57. *Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Χρυσόστομου*, Ἐλεγχος παραπονήσεως συνοδικῶν πράξεων καὶ πατριαρχικῶν ἐγγράφων (ἐπὶ τοῦ ἡερολογιακοῦ) 410, 422

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Κ. Δουβουνιώτου, Δωρεὰ χειρογράφων (γυμνασίου τοῦ πατρ. Μητροφάνους, τοῦ 1580 καὶ Νομοκάνωνος Μανουήλ Μαλαξοῦ) ὑπὸ τοῦ μητροπ. Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ πρὸς τὸ Θεολογ. Σπουδαστήριον τοῦ Πανεπιστημίου 67. *Τοῦ αὐτοῦ*, Δωρεὰ χειρογράφου Ψαλτηρίου καὶ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἐλασσῶνος Καλλινίκου πρὸς τὸ Θεολογ. Σπουδαστήριον τοῦ Πανεπιστημίου 178.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον (ἐγκαίνια καὶ λόγος τοῦ κ. Γ. Σωτηρίου) 186.

ΕΘΡΤΙΑ

Ἀρχιμ. Ἰακώβου Βαβανάτσου, Ὁ Παῦλος ἐν τοῖς ἀποστόλοι, (πανηγυρικός) 209. Τὰ ὀνομαστήρια τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὁ ἔορτασμός τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ ἱωβιλαίου 371.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Αἱ ἐν Λονδίῳ συζητήσεις μεταξὺ ὁρθοδόξων καὶ ἀγγλικανῶν 3. *Δεοντοπόλεως Χριστοφόρου*, Αἱ ἐν Λάμπεθ τοῦ 1930 ἔνοικαι προσπάθειαι ἀγγλικανῶν καὶ ὁρθοδόξων 131, 137, 145, 153, 162, 169, 177, 185, 193, 201, 211, 233. *Δ. Σ. Μπαλάνου*, Περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀπάντησις εἰς τὸν «Πάνταϊνον» 194. *Τοῦ αὐτοῦ*, Καὶ πάλιν περὶ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν 219. *Τοῦ αὐτοῦ*, Ἡ ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ «Πάνταϊνος» 264. *Ἀρχιμ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου*, Μυστηριακὴ ἐπικοινωνία Ἀγγλικανῶν—Παλαιοκαθολικῶν 306. Σχόλια ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθόδοξου καὶ Ἀγγλικανικῆς 323. *Η. Δ.* Ἡ ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν (διάσκεψις θεολόγων ἐπὶ θεολογικῶν θεμάτων ἐν Γκλῶστρο) 345.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Κ. Κυριαζῆ, Ἡ Θεολογικὴ σχολὴ εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον 147. *Η. Δ.* Τὸ μέγα συνέδριον Διεθνικοῦ φιλικῆς διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν 361. *Ἀρχιμ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου*, Λατινικὴ καὶ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία 363.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Nathan Söderblom 250. Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς 266. Ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης 418.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὶ κοινόν; 29. Ὁ Συναϊκὸς κώδιξ 30. Πλήρης κατάγγησις 36. Τὰ πασίγνωστα 36. Ἀναξιοπρέπεια 36. Δυστυχῶς ἀληθῆ 75. Μία εἰκοσιπένταετησίς 76. Εὐδοκίνα 76. Altera pars 84. Περίεργος δήλωσις 85. Πρὸς πάντας ἡ ψυχὴ 85. Αἱ «προσωπικοί» 85. Δημοσιογραφικὴ καινοπληξία 85. «Πρόσεχε, οὐρανέ.» 92. Περὶ τὴν «νήσον τῶν ῥόδων» 93. Ἡ νό-

σος 99 Δὲν εἶνε ἀπόλαυσις 99. Ἀρετῆ, βῶβ υἱοῦ 100. Σημεῖα καιρῶν 107. Ἡ ἠθικὴ κρίσις 108. Ἡ τρομερὰ γυνὴ 108. Ἄν δὲν ἀπατώμεθα 139. Ἀξιοῦμιτος δρᾶσις 139. Ἡ δικαιοσύνη τοῦ «διωγμοῦ» 139. Ἄνθ.μος Γαζῆς 140. Τὸ «Πρωτεῖον» 140. Οἱ ἀπολυτρωθέντες 164. Σύγχυσις 171. Πρὸς γινῶσιν 172. Σπουδαῖον γεγονός 179. Δοκιμασίαι 179. Πικραὶ ὁμολογίαι 189. Βοσκημάτων ἀγέλη 189. Περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως 205. Ἀνθελληνισμὸς 205. Τυπογραφεῖον ἐν Ἀγίῳ Ὄρει 251. Δριτίνουπόλεως Βασιλείου: Τὸ δέον γενέσθαι 267 Νέα περίοδος 309. Οἱ ἴδιοι πανταχοῦ 309. Εἰς προσοχὴν! 316. Τὸ «πρότυπον» τῆς Ὁρθοδοξίας 316. Ἀνάμοστος ἀντίδρασις 317. Συντηρητικὸς, μολοσεβισμὸς 325. Τὶ ἀναμένον 325. Γνήσιοι ἐθναρχοὶ 357. Ἡ Ἀθωνὰς 357. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ μαρτυροῦ 365. Ἐσωτερικὴ Ἱεροσκοπία 366. Ὁρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα 366. Τοξικομανία 366. Κοινωνικὴ ἀντίληψις 374. Ἐκκλησιαστικά 374. Πονηραὶ συμβουλαὶ 404. Τὸ παιδί 405.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Κοσμικὴ θεωρία» 16. *Ἀπ. Κων. Νίδου* Δεῖτε ἂ ἀβῶμεν εἰς Ἱεροσόλυμα 16. *Ἀθουστίνου* Ἐξομολογήσεις 31. *Ε. Φαρλέκα* Ἐγκόλπιον Ἑβραίων. Ἡμερολόγιον 40. «Ἱερουσόλιξι» 40. J. Garrow Duncan, The accuracy of the Old Testament 47. *Β. Μυστακίδου*, Ἐρημὶα 48. *Ἀθ. Πατριάρχου* Προσκυνητήριον τῆς ἁγ. Λαύρας 56. *Παραμυθίας Ἀθηναγόρου* Ὁ θεσμός τῶν συγκέλευ 64. Vas. Tarnavschii, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Π. Δ. 72. *Γενναδίου Ἡλιουπόλεως καὶ Θεῶρων*, Μελέτη περὶ μονῆς τῆς Χώρας 72. *Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Ἀκολουθεῖτε τοῦ δαίμου. Δαμιανικὸν 80. Ἐπετηρίς Ριζοσφαιῖου 1929—30 80. *Κ. Δουβουνιώτου*, Δύο δαδῆται Ζαφειράς Μαυροκροδάτου 80. *Μιχ. Βολονάκη*, Πῶς καὶ πότε ὤφελι ἡ Ἱστορία 88. *Θ. Βορέα*, Ἐθεσις πεπραγμένων τῆς Πρωτείας τοῦ 88 Chrysostomos Papadopoulos, The validity of anglican Ordinations 104. *Ρ. Ροδοπούλου*, Ὁ βασιλεὺς Φουὰτ Α' καὶ ἡ ἀναγεννωμένη Αἴγυπτος 128. *Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Ὁ προσφ. Ἰεζεκιήλ 128. *Παραμυθίας Ἀθηναγόρου*, Τρεῖς ἀπαντήσεις 128. A. Deissman, Die Schicksale des N. Testament 128. *Πλωμαρίου Κωνσταντίνου*, Κώδιξ τῆς ὁρθ. πίστεως 128. *Ἀρχιμ. Μιχ. Κωνσταντινίδου*, Ὁ Ἱεροεὐδὸς 136. *Τοῦ αὐτοῦ*, The Orthodox Church 143. *Β. Μυστακίδου*, Ὁμολογία τοῖς πατρ. Κ)ως Ἱερομῆ Β' καὶ Φωίῳ Β' 143. *Θ. Τσάτσου*, De scriptis anonymis 143. *Α. Ἀλιβιζάτου* Εἰς μνημόσυνον Harnack 143. *Δ. Αἰγινήτου* Τεσσαρακονταετησίς 143. «Φωνὴ Κυρίου» 143. Sophie Antoniadis, L' Evangile de Luc 152. *Κ. Δουβουνιώτου*, Κυβίλλου Λαυρ. ἀνέκδοτος ἐρημνεῖα εἰς Ἀποκάλυψιν 152. *Δ. Μπαλάνου*, Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν 159. *Παραμυθίας Ἀθηναγόρου*, Τρεῖς λόγοι περὶ Πάργας 159. *Κυβίλλου Καλλινίκου*, Ἡ Α' Οἰκ. Σύνοδος 159. *Νεῖλου Σακελλαρίου*, Περὶ κοινωνικῶν ἀσφαλισεων 167. «Νεανικὴ ψυχὴ» 167. *Ν. Φιριππίδου*, Τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλλ. νοσοκομεῖον 167. *Ι. Συκουτρῆ*, Φιλολογία καὶ ζωὴ 176. *Μ.*

ΔΕΛΤΙΟΝ ἘΚΚΛΗΣΙΑΣ.

ΔΕΥΘΥΝΟΥΣΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

ΦΙΛΙΠΠΙΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 30. ΕΣΤ. ΦΡ. 30. ΑΜΕΡ. ΔΟΛ. 3

ΜΟΝΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΩΝ ΔΡΧ. 150

ΜΑΘΗ ΣΥΡΙΩΝ ΔΡΧ. 30. ΚΡΕΣΩΝ ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 30

ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΔΡΧ. 30

Τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφίσματα δέον νὰ διεσθύνωνται :

Πρὸς τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Κωνσταντίνον. Γραφεῖα Ι. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἀπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς τὴν σύνταξιν δέον νὰ διεσθύνηται : Γραφεῖα «Ἐκκλησία», Ἀρχιεπισκοπὴν.

Βολονάκη, Πανηγυρικός τῆς 25 Μαγρ. 176. **Γ. Σωτηρίου** Αἰ παλαιοφροσωνικαὶ βασιλικαὶ τῆς Ἑλλάδος 182. **Π. Μπρατσιώτου** Ἡ διαλεκτικὴ θεολογία τοῦ Barth 199. **Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ**, Ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Σεραφείμ 199. «Ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας» 207. **Γ. Μαρθαιοπούλου** Ἐκδόσεις τῶν ἐπὶ τῆς πρωτανείας του παπραγμένων 215. **Frits Lieb** Die Stellung der russischen orthodox in Kirche 215. **Gonst. Callinicos** A brief sketsck of Greek History 239. **Β. Μυσταλίδου Παχυμέρης**, Ζυγομαχία καὶ Κρούσιος 239. **Δ Κονῆ-μοντισοπούλου Παύλος** ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν 255. **Κ. Παπαδημητρίου** Τὰ θεωρητικὰ τῆς βυζ. μουσικῆς 272. **Διον. Παπαγιαννοπούλου**, Ἡ βιβλιοθήκη Σπ. Δὲ Βίαξη 272. **Ν. Παπαδοπούλου**, Αἱ κατὰ τὴν ἑλλην. ἐκάναστασιν προσπάθειαι πρὸς ἴδρυσιν Δ. Ι. Συνόδου 286. «Ἄπ. Βιζντόβιτς» (πατρικ. κείχος) 286. Αὐθεντία καὶ ἐλευθερία ἐν τῇ ὕψ. θεολογίᾳ κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Καθην. **Π. Μπρατσιώτου** 327. **Βασ Βέλλα** Ὁ πολιτισμὸς τῶν Σουμερίων 327. **Τοῦ αὐτοῦ Mal' ak-Jahvé** 327. **Δ. Πασχάλη** Ὁ οἰκομ. πατρ. Διονύσιος Γ' Βαρδαλῆς 327. **Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου**, Συμεὼν Λογοθέτης Μεταφραστῆς 327. **Τοῦ αὐτοῦ** Περὶ κομμώσεως τῶν βυζαντινῶν 327. **Ἀρχ Χρυσ. Δημητρίου**, Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Σώζοντος 343. **Παραμυθίας Ἀθηναγόρα**, Ὁ Κπόλω; Γεράσιμος Β' Κακαβέλας 344. **Ἠλιουπόλεως Γενναδίου**, Τὰ ἰδιαίτερα δικαίωματα τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἔναντι τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν 344. **Γερμ. Πολυζωΐδου**, Στοιχεῖα πρακτικῆς ψυχολογίας 344. **Γρηγ. Παπαμιχαήλ**, Μαθηματικὴ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ 352. **Ξ. Φωνιάδου**, Περὶ τῶν ἑλλην. ἐπιστολῶν τοῦ Καποδιστριαίου 352. **Τοῦ αὐτοῦ**, Παῦλος Καρλίδης 352. **Π. Ν.**

Τρεμπέλα, Κατηχητικὴ 360. **Γ. Σωτηρίου**, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας 360. **Β. Βέλλα**, Τρία χωρία τῆς Π. Δ. 384. **Ἐμμ. Φαυλένα**, Ὁ Ἀκρίσιος ὕμνος 384. Δυσκόμοι καὶ Ἐορτασμοὶ τῆς Ἰδεστηρίδος τοῦ Ὁσφανατοφροφίου Χατζῆ Κόντζο 392. **Μ. Γεδεών**, Κληρικῶν πρ. νομιαὶ καὶ τιμαὶ 392. **Γρηγορίου Παπαμιχαήλ**, Ἐορτασμοὶ: τιμητικὸς τόμος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν Ἰδεστηρίδα τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου 398. **Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ**, Ὁ ἱερομ. Σεραφεῖμ. Bell—**Κωνσταντινίδου**, Βραχὺ σχέδιασμα περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας 399. **Κυρίλλου Ἀντωνοπούλου**, Ἑλλήκος τοῦ Χριστοῦ 408. **Ν. Φιλιππίδου**, Σιμωνίδα 408.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Α' Ὁρθοδόξων

Ἑλλάδος 13 22, 30, 37, 45, 51 61, 68 76, 86 93 100 108 123 132 140, 148, 157, 164, 172, 180, 189, 196, 206 212, 221, 235, 251, 267, 285, 301, 309, 317 325 339, 350, 358, 366, 375, 382 390, 396, 405, 415 428

Κωνσταντινίδος 14 23 31, 39 62 69 77, 94, 101, 141 158, 207 213, 237, 269 302 310 327 341, 391, 406, 415.

Ἀλεξανδρείας 15, 39 54, 63, 95, 125, 141, 165, 174, 207 213, 237 254 270 286 327, 341, 359, 376 382, 406, 429.

Ἀντιοχείας 54, 87, 141, 271.

Ἱεροσολύμων 198, 222, 254 285, 318 327 341, 359 429.

Κύπρου 39 54, 63, 95 109, 125 141, 150 158, 165, 174, 182, 254 270, 318, 341 376, 383 398, 406, 429.

Ρωσίας 23, 47 54 63 69, 78 87, 101, 141, 150, 158, 166, 174, 181, 198 213, 222, 238, 270, 286, 341, 359, 383 391 407.

Σερβίας 15 31, 39 271 327, 391, 398**Ρουμανίας** 63 150, 166.**Ἀμερικής** 135, 341.

Πολωνίας 24, 39, 78, 174, 198, 341, 383 407, 416.

Φιλανδίας 39, 95.**Τσεχοσλοβακίας** 63, 359, 383.**Μεθουανίας** 360.**Βουλγαρίας** 15 63, 70, 166, 198, 214, 222.

Β' Ἐτεροδόξων

Ρώμης 15 55, 71, 78, 95, 102, 125, 141, 158 175, 181, 207, 214 223, 238 254 271, 359, 368, 383, 391.

Παλαικαθολικῶν 342.**Ἀρμενικῆς** 239 271.**Σουηδίας** 70 175, 254.

Διαμαρτυρημένων 16 63, 78, 87, 102, 110, 126 214, 223, 239, 416.

Γ' Ἄλλων ὁμογενειῶν

Ἰουδαϊσμός 59, 102, 239 360 368.**Μωαμεθανισμός** 66 368, 408

Διάφορα 47 71, 78, 87, 103, 126, 151, 175, 183, 198 214, 223 254, 343, 351, 392, 416

Ἰστορ. «Φοιτικός» ὁδὸς Σταδίου 44, Ἀθήνα